

VÉGHLESI VERA-FORRÁS.

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, égvényes savanyu vize.

VEGHLES-SZALATNÁ-n (Zólyom-m.)

Mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: Erzsébet-körút 56-ik szám alatt.

Telephon-összeköttetés.

Számos raktár a vidéken.

1847 óta, tehát több mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a Németország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországnak szabad. **WEBER-féle**

Köszvény - vászon

köszvény, csúsz, tagazagadás, keresztcsont-fájás, vörheny, mell-, hát- és derékfájdalmak, lábköszvény, csípőfájdalom és ischias stb. ellen, mindennemű gőresők, a kezek és lábokban, különösen gőresős erek, dagadt tagok, fízomódások és oldalsaurások biztos eredményre gyorsan gyógyítanak ezen gyógyhatásos köszvényvászon által. Egy csomag ára 1 frt 5 kr., keűtős erejű, nehezebb bajknál alkalmazandó 2 frt 10 kr.

Valódi csak akkor, ha a melléti védjeggyel el van látva. **Dr. Baron párisi általános sebtapasza** mindenféle sebek, genyendések és daganatok, körömgynuladások, égések, bürmönemű sérülések, harapás, szurás, ütés, vágás, tyúkszem, fagyás stb. ellen. — Egy köcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr.

Valódián kapható: TÖRÖK J. gyógyszerárban Budapest, király-utca 12. szám a.

ÓRA-javítási műhely

BUDAPEST,

IV., Pappnövelde-utca 3.

Jótállás mellett elvállalok szakmamban vágó javításokat és régi órák átalakítását, ugyiszintén megrendeléseknél mindennemű órák szállítását pontosan szabályozva szabott áron.

HUBER EDE műórász.

„Nincs többé fejfájás“

D. GÖTZ MIGRAINE-PORA

huszonöt év óta egyedül, ideges, rheumászerű, sőt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtott, mit több ezerre menő köszönet-nyilvánítás bizonyít. Utolsó időben a **MADRIDI UDVAR** feltűnő eredménnyel használta. 1 doboz ára használati utasítással 2 frt, 1 kis próba-doboz használati utasítással 1 frt. Eredetiben kapható csak egyedül **Fáykiss József „nagy Krisztó“-hoz** címzett gyógyszerárban, továbbá **Török Józsefnél**, király-u. 12. Thallmayer és Seitz és Kochmeister F. uraknál.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyírfabalsam.

Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyírfából kifolyik, ha annak törzsét a legújabb idő alatt eltávolítja a szepől, majfolat, anyajegyeket, orvosságokat, bőrártást a bőr minden más egyéb tisztáltsásgal, ara egy koronát, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi Benzoe-szappana a legalkalmasabb bőrártó szappan, mely a bőrt gyengéddé s finomá teszi s hivatta van a nyírfabalsam hatását előmozdítani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban. Főraktár **Török József gyógyszerárban, Budapest, király-utca 12.** — Aradon: Ring S. gyógyszerárban.

Kitűnő segédeszköz a bibliai oktatáshoz!

A SZENTFÖLD MADÁRTÁVLTATBAN.

Színes tér- és tájkép, mely a szent írásból ismeretes legnevezetesebb helyeket (88-at) szemléltetve, nagyobb érdekességet kölcsönöz az oktatásnak és ezáltal minden esetre sikeresebbé is teszi azt.

Egy példány ára **20 krajczár**; hat példánytól kezdve fára tekerve küldjük szét és tízenkét példányra egy ingyempéldányt adunk.

Költség-kimelés céljából ajánljuk a megrendelő példányok árát a megrendeléssel egyidejűleg postautalvánnyal hozzáunk juttatni és a postai bérmentes küldésért a megfelelő díjat (5—15 kr.) hozzászámítani.

Megrendeléseket elfogad különben minden hazai könyvkereskedő.

FRANKLIN-TÁRSULAT
Budapest, IV., egyetem-utca 4.

Nehéz hallást

J. C. Steinbrück, Berlin, NW. 21, Spenerstrasse 9.

Számos bizonyítvány, a többek közt:

„Nyolcz év óta szenvedett leányom nehéz hallásban. Használtam tehát a készüléket is, és legnagyobb örömmel beismerem, hogy leányom, ugy mint szelőt, jól hall.“
Berlin, 1889 augusztus havában.

Jasnik A., szolg. k. vasuti felügyelő, Kleiststrasse 40.
Mint legújabb ajánlatik: a viselésnél majdnem láthatatlan egyszerű és villamos halló-készülékek (mikrofon).

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hölgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizspor
RISMETTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent es minden könyvtárban kapható:

KERESKEDELMI SZÓTÁR

A M. TUD. AKADÉMIA ÁLTAL KIKÜLDÖTT SZAKBIZOTTSÁG KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL.

SZERKESZTETTÉK
BALLAGI MÓR és GYÖRGY ALADÁR.

A MAGYAR TUD. AKADÉMIA KIADÁSA.

I. Német-magyar rész. II. Magyar-német rész.

A két kötet ára fűzve 5 frt., vászonkötésben 5 frt 60 kr.

A két kötet csak együtt kapható.

MAKROBIOTIKA

VAGY
HOGYAN HOSSZABBITHATJUK MEG ÉLETÜNKET

IRTA
Dr. HUFELAND KRISTOF VILMOS.

Dr. KLENCKE átdolgozása nyomán, fordította **KEMÉNY FÜLÖP.**

Ara fűzve 1 frt. Vászonkötésben 1 frt 60.

TARTALOM:

Elmeleti rész. A makrobiotika történeti fejlődése. — Az életerő és az élettartam általában. — A növények élettartama. — Az állatvilág élettartama. — Az emberek élettartama. — A tapasztalatok eredményei. — Az emberi élettartam meghatározása. — Közelebbi megfigyelése az emberi életnek, legfőbb mozzanatainak, s magasabb és értelemi tökélyének befolyása az élet tartamára. — Egyes emberek élettartamának különös alapokai és ismertető jelei. — Az élet hosszúságát ezéző különféle rendszerek vizsgálata, és az egyedül lehetséges, s az emberi életre érvényes rendszer megállapítása. Gyakorlati rész. **Első szakasz.** Az élet-erővidítő tényezők. Ferde nevelés, — alké-nyezetés, — túllingerlés, fizikai és érkölösi elphultség. — Kiosspingás a neml élvetségben, — a nemzési erő elpazarlása, — a fizikai és érkölösi önfertőzés. — A lelki erőök túlfeszítése. — Betegségek, — ezeknek helytelen gyógykezelése, — erőszakos halálának, — hajlam az öngyilkosságra. — Tisztátalan levegő, — az embereknek nagy városokban összeszűfoltan való lakása. — Mértékletlenség az evés- és ivásban, — a finom konyha, — a szeszese italok. — Életrövidítő kedélyhangulatok és szenvedélyek, — haláltól való félelem, — rossz kedv, — túlságos elfoglaltság, — semmittevés, — unalom. — A túlságosan kifejtett képzelőtehetség, — betegség képzése, — érzékenykedés, — Méreg, úgy fizikaiak, mint ragályosok. — Az öreg kor s annak korai előidézése. — **Második szakasz.** Élethosszító tényezők. Jó fizikai származás. — Észeszeri fizikai nevelés. — Tevékenység s munkás ifjuság, — az elphultség kerülése. — A fizikai szerelemtől való tartózkodás az ifju korban és házasságon kívül. — Boldog házasság. — Az alvás. — Testi mozgás. — A szabad levegő, mérsékelt hőfok. — A falusi és kerti élet. — Utazás. — Tisztaság és a bőr ápolása, — vajjon a gypaju, vagy vászon fehérnemű ajánlatosabb-e? — Helyes étrend; — mértékletesség evés- és ivásban; — a fogak ápolása; — orvosi étkönyv. — Leiki nyugalom; — megelégedettség; — élethosszító kedélyhangulat — és foglalkozásnak; igazi jellem. — Kellemes és mérsékelt érzelmi és érzelmi ingerek. — A betegségek elhárítása és okszéri kezelése; — a különböző betegségek iránti hajlam felismerése, s az ez esetekben követendő eljárás; — az orvosi tudomány, s az orvos helyes felhasználása; — hámi és uti gyógytár. — Elemtetés szereleleltségéknél. — Az öregkor és kellő gondozása. — A szellemi és testi erőök mivélete. — A fenti szabályoknak a testszerzet, vérmérséklet és életmód különböző volta szerinti alkalmazása.

39. SZÁM. 1890. BUDAPEST SZEPTEMBER 28. XXXVII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 • Csupán VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt félévre — 3 • Külföldi előfizetésekhöz a postaiilag meghatározott viteldíj is csatolandó

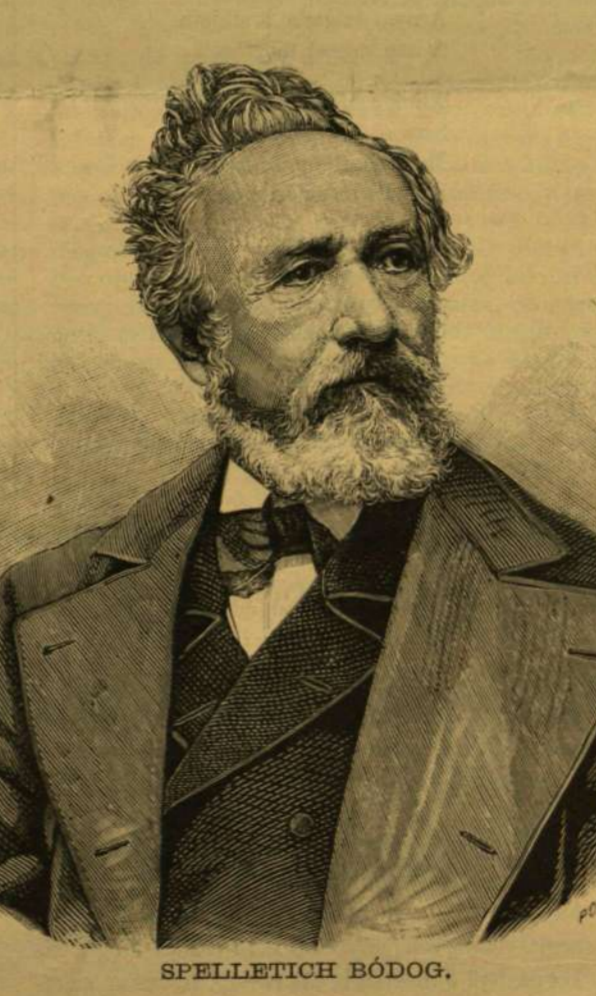
SPELLETICH BÓDOG.

(1815—1890.)

OLY KEVÉSEN vannak már életben azok közül, a kiknek szabadságharcunk nagy mozgalmaiban kiváló szerep jutott, hogy ma holnap akár újjajonk is megolvashatnók. S a megrikult sorok egyre ritkábbakká válnak, minden esztendő elvégezi bennök romboló munkáját, s szemünk előtt látjuk, hogyan hull ki egyik kő a másik után abból a falból, mely egykor hazánk függetlenségének és alkotmányának védbástyája volt.

Pesten végezte el jogi tanulmányait, s már 21 éves korában a legismertebb nevű ügyvédek sorába tartozott, ő vezetvén az akkoriban oly híres, régi Adamovics-pórt, melyet a kitűnő jogász aztán megbízói javára meg is nyert. Alapos képzettsége, tiszta jelleme s lekötelező modora csakhamar jelentékeny társadalmi befolyáshoz segítettek, s 1839-ben vezette oltárhoz az ország egyik ünnepeit szépségét, Markovics Paulinát, Pauler Tivadar, a nagyhirű egye-

suth pártjához tartozott. Majd nemzetőr-parancsnok lett, s midőn az alvidéken nyíltan föllázadtak a szerb tőmegek az alkotmányos rend s a törvényes kormány ellen: ez utóbbi részéről mint kormánybiztos küldetett le a Bácskába, hol gróf Batthyány Kázmérral együtt működött a rend helyreállításán. A minden erejét tülfeszítő nehéz munka azonban súlyos betegségre ejtő, s hogy azt mielőbb helyreállítsa s újra a haza rendelkezésére álljon, 1849 tavaszán Balaton-Füredre ment, onnan Debrecenbe indulandó, a már ide vonult magyar kormány és országgyűlés után. Deák Ferencz is Balaton-Füreden időzött akkor, s tudván Spelletich szándokát, búcsúzáskor ezeket mondá neki: „Azt izenem Kosuthnak, hogy nekem a forradalom se testemnek, se lelkemnek nem kell. De ha már odáig jutottak a dolgok, a hová jutottak: gondolja meg, hogy fecsegő parlamenttel és engedelmséget megtagadó táborokkal a hazát megmenteni nem lehet. Küldje haza az országgyűlést és álljon maga a sereg élére.“

SPELLETICH BÓDOG.

Spelletich Bódog 1815-ben Szabadkán, régi nemes családból született. Szépanyja a budai Vérmezőn kivégzett Martinovics Ignác apátának az édes anyja volt, s a család republikánus tradícióinak hatását látjuk végig vonulni Spelletich Bódognak is egész életén. Részben ennek volt tulajdonítható azon be nem vallott, de minden cselekedetében és elhatározásában jelentező ellenszenv, melylyel minden rang, czim és kitüntetés ellen viseltetett, a melyekhez pedig különben tehetségei folytán kétségkívül igényt tarthatott volna. Demokratikus érzülete odáig ment, hogy még az általa megrendelt hírlapok kiadóhivatalainál is kikötötte, hogy a czim-szalagon minden címzést kerüljenek, még az «ur»-at is elhagyják, ne álljon azon a pusztán kívül semmi más.

Atyját korán elvesztette, s neveléséről ezután édes anyja, egy minden tekintetben kitűnő, művelt és gyöngéd anyja gondoskodott.

Spelletich a világsói fegyverletél után Bem kisdéd csapatához csatlakozott, s mint az utolsók egyike menekült ki az országból, hol in contumaciam őt is halálra ítélték, s minden vagyonát elkobozták. Minden segédeszköz nélkül, számtalan veszély és nélkülözés között vergődött ki Hamburgba, hol báró Majthényi Józseffel s más magyar emigránsokkal találkozott, a kikkel aztán együtt több hónapon át gyármunkával kereste kenyerét. A hazából segítséget nem kaphatott, mert saját vagyonát elkobozta a hatalom, nejt pedig egy osztályos porréll támáda meg egy rokona, s a visszamaradt szegény nőnek még élelemre sem jutott, nemhogy utazásra, hogy gyermekeivel férje után indulhasson a hontalanságba. Csak 1850 tavaszán kereshette meg férjét Hamburgban, mivel aztán innen Londonba ment, magával vivén két kis fiát is, Istvánt és Mihályt.

Az előbbi utóbb az 1861-ki észak-amerikai szabadságharcban tüntette ki magát, s Amerikában is halt meg 1867-ben. A második családot alapított, s most is atyja hátrahagyott föld-

birtokát kezeli a magáival együtt Amerikában.

Spelletich Bódog és családja Londonban benső barátságára lépett Sir Charles Lyellel, a nagy tudományú híres geológussal és nevével, ki a magyar emigráció Londonban időző tagjainak résztvevő igazgatója, segítője, valóságos őrangyala volt.

1850 nyarán indult meg Londonból a kis számúzott csapat Észak-Amerikába. Spelletich családjával Jowa-államban, Davenport város közelében telepedett meg, a Mississippi csodás termékenységű völgyében, mely joggal mondható az Unio Kanaánjának. Az észak-amerikai kormánynak a benépesítés levén czélja, a lehetőség jutányos áron osztogatta földjeit, s így a vagyonszerzés kellő erély és kintartás mellett elég gyorsan haladt. Spelletich virágzó farmot alapított, a hol még nemrég az indiánok tanyáztak, s a maga birtoka mellett kezelte a Kossuth nővérét, Ruttkaynéét is, egész addig, míg ez a 60-as évek elején el nem adatott. Spelletich és Kossuth között ez időben, s egész addig, míg az előbbi hazájába vissza nem tért, élénk levélcsere folyt, melyben Spelletichnek egyik művelt lelkű leánya, Paula, most Szukubics Jenőné, tette papíra atyjának tollba mondott leveleit.

A Jowa-állam kis magyar telepe szépen gyarapodott. 1855-ben Spelletichnek édes anyja is, a ki őt oly gondtal nevelte, pénzé tette minden vagyonát, s az osztrák kormány által eléje gördített számos akadályokat legyőzvé, hamis útlevelel útnak indult 60 éves korában, hogy fiát az új világban fölkeresse, s kivigye a száműzöttnek mindenét, a mi itt megmenthető volt. Ugyanakkor kivitte magával fiának csecsemőkorban hátrahagyott két gyermekét is, kik közül az idősebb szintén Amerikában hunyt el.

Két fiúgyermekének elvesztése, s nevének súlyos betegsége, kinek a 49-ki rémnapok erősen megtámadták idegrendszerét, nemkülönben az amerikai élet első éveinek viszontagságai, eltorulhatatlan nyomokat hagytak a család főkedélyén. Nem bírta tovább viselni a hontalanság kínjait, s 1866-ban, tehát még a kiegyezés előtt, amnesziát sem kérve, észak-amerikai polgárgárdat azonban fontartva, két leányával visszatért hazájába.

A kiegyezés megtörténte után gróf Andrassy Gyula miniszterelnök fényes állást ajánlott föl Spelletichnek, s ugyanakkor képviselőség elvállalására is felszólították a Bácskából. Ő azonban minden irányban meg akarván őrizni teljes függetlenségét, egyik ajánlatot sem fogadta el, csupán a Rajner Pál bel- és Horváth Boldizsár igazságügyminiszter elnökele alatt a megyék tárgyában tartott enquettekre járt el, s utóbb részint neve alatt, részint névtelenül közölt hírlapi cikkekben érvényesítette tapasztalatait. Megújította a régi összeköttetéseit s újakat is kötött, utóbb azonban mondhatni, teljesen visszavonult egy a közeleti tevékenységtől, mint a társadalmi érintkezéstől s csupán megőrt egészségének keresett enyhülést, a telet fölvaltva Budapesten és Gráczban, a nyári hónapokat hazai és külszói gyógyhelyeken töltve. Nyaranta rendszeres fölkereste Balaton-Füredet, hol régi emigráns-társával és benső barátjával, Rónay Jácinttal adtak egymásnak találkozót.

Az utolsó tél folyamán mind hevesebben fölépő astma-fájdalmal ellen Abbaziában keresett enyhülést. De az előre haladott kór nem engedte el áldozatát, a ki f. évi aug. 25-én, Tata-Tóvároson fejezte be sokat hányatott életét.

Amerikában maradt Mihály fián kívül két leánya maradt: Lenke, Kovács Kálmán volt igazságügyminiszteri tanácsos özvegye, és a már említett Paula, Szukubics Jenő zalamegyei föld-

birtokos neje. Családjá tagjain kívül is azonban számos jó barát, ismerős gyászolja halálát, a kik egy törhetetlen hűségű jó hazafit, rendkívül művelt, nemes lelkű férfit ismertek benne.

STUBNYÁN.

I.

Szomorúfűznek lombjai
Reám borulnak szeliden.
A természet oly hallgatag,
Még a szellő is elpihen.

Eleven sövény közeim,
Miként ha sűrű ködön át,
Távol hegyek körirajzai
Elmosódva bámulnak át.

Emitt virágház, hő legű
Szemben a kised svájezi lak.
Olyan nyugodtan, csendesén,
Oly elégtelen állanak.

Gyepágy terül előttem el,
Jólés zöld a szőnyege.
Fehér levelű cserje rezg.
Széles lapun színes lepe.

Körül kései rózsáig,
Sok piros s apró, kék virág.
S mintha öröm fakasztaná,
Harmattól fénylik lombos ág.

Miként ha tündérhatalom
Gyógyító, enyhe balzsamot
Csöpögtetne szívemre is,
Ugy elesitult, elhallgatott.

II.

Csörögve sikklik a patak
A fehér kavicsok fölött.
Árnyas szigetke lombjain
A nap sugára megtörött.

Állok a hídon, s megpihen
Szemben a tajtékzó habon,
Majd elkisírem a galyat,
Ragadjá az ár szilajon.

Oh, életem is tova tűn!
Most valék futkosó gyerek
S a dör sűrűn megeste már
Gondulde nehéz fejemet.

Még egy-két fűződ talán —
Aztán halotti énekek.
S ki tudná majd megmondani:
Miért volt egész életem?

VERSENYI GYÖRGY.

A KIS DOBOS.

Kép a képhez.

— Drum, brum! ... Tudtára adatik minden
kinek, a kiket illet, hogy az «édes» ott bent le-
pénytűt a kemence-mályában, drum, brum ...
de csak akkor kapunk belőle, ha az a szakajtó-
nyi bab ki lesz fejtve drum, brum ...

Nosza hozzá láttak e hivatalos kijelentésre
legott a kiesinyek; Pannácska ölébe vette a sza-
kajtót, Palika a jó fű is eljött a szomszédból, és
segít. (Pedig a lepényből ő nem eszik.) Még a kis
korpásfejű Janicsika is ott rezseg, nyüzsgő az el-
dobott suhogó babbüvelyek között turkálva. Új-
jacsikája épen beillik a babszemek üresen maradt
lyukaiba. Ni, milyen kényelmes házacskája volt
minden babnak! Minden kényelmes babszem házi úr. Ha-
nem most már átköltöznek az összes lakók kö-
zös kaszárnyába, a szakajtóba, kivévén a tarká-
kat, mert ezeket Palika csuszatja a zsebébe, ha
talál egyet-egyet... Ménes lesz azokból, ha a
pázsitra kirakja, hogy legeljenek.

Igazi falusi hangulat ömlik el a Szobonya Mi-
hály szép képén. Szalmafedeles ház, kukoriceza
csövek az eresz alatt. (Ugyan van-e sok piros köz-

tük?) A nyitott ablakban muskátli, — szagos leasz
az utca töle, — ott nyújtózik a kapu előtt az el-
maradhatatlan Bodri is; jó, falusias ábrázatú
kutya, a ki figyelő állásban van; a konyha felől
jövő szagok tanulmányozásával foglalatokodván
így délelőtt.

Csak egyetlen városias tárgy van: a kis dob a
Ferkó kezében. Honnan került ide ez a csoda-
szerszám?

Hát úgy volt az, mikor a grófék eljöttek egy
hónapra ide a kastélyukba lakni a tavasszal, az
öreg gróf meg a kis gróf, az Aladárka, arra sé-
táltak a gyp mellett, a hol a falusi gyerekek
libát szoktak őrizni.

Van ott a kenderátzatokon innen egy széles
garád, a mit a kis gróf urfi átugrott néhány-
szor. Egyszer csak, mi ötlük eszébe, odakiált a
gyerekeknek:

— Hej fiúk, melyitek tud olyan nagyot ugrani
mint én?

— Hja, ha mi is kávé innánk! felelte a Ko-
vácsék Pistája.

— No, csak gyertek, próbáljátok meg!

Mind odamentek a fiúk, de egyik se tudott
ugrani olyan nagyot, mint Aladár urfi, csak
épen a Ferkó, a ki még a kis grófnál is na-
gyobbat ugrott egy fél röffel. Pedig ő se iszik
kávé.

Az öreg gróf megveregette a Ferkó vállát, az-
után így szólt a fiához:

— Itt leszünk a faluban egy hónapig, válaszz
magadnak arra az időre játszó társat a fiukból
a kit fölviszünk a kastélyba, hogy ott lakjék,
labdázzon, szamaragoljon veled ...

A kis gróf egy percig se habozott:

— Ezt választom! (A Ferkóra mutatott.)

— Helyesen van fiam. Mindig olyanokkal ba-
rátkozzál, a kik valamiben felülmulnak.

Igy jutott Ferkó a kastélyba, nagy állapotra,
úri konyhára, hétköznapi is lakodalmi kosztra,
ezüst kanállal ette a levest, itezeszámra itta a
kávét, veloczipeden nyargalászott, lovazott, bu-
vósdi játszott.

Egy hónap mulva, mikor a grófék fürdőre
mentek, magához hitta az öreg gróf.

— Derekasn viseljed magadat kis szolgálóm,
most eleresztlek, de a szolgálatodért kérj vala-
mit! No mit kívánnál szived szerint?

Ferkó sokáig habozott, gondolkodott, szét-
nézett az udvaron, az ambituson, végre így
szólt:

— Adja oda az édes apámnak ezt a kastélyt
ezzel a nagy kerttel ... Mindig azt szokta mon-
dani ő kelme: «Ha ez a kastély enyim volna!»
Hadd legyen hát az övé!

Az öreg gróf mosolygott és azt felelte:

— Derék gyerek vagy, hogy az apádra gon-
dolsz, de annak már én küldtem a szolgálatodért
egy pár zsák búzát ... Magadnak válaszz vala-
mit!

— Magamnak? — szólt Ferkó félnéken. —
Hát adják ide azt a kis dobót: az Aladárkát!

Igy lett a dob a Ferkóé. Ferkó mai napig se
foghatja fel, hogy a gróf olyan könnyen ideadta,
mikor ő a kastélyllyal is beérte volna az apja
számára. A kastély nem ér a grófnak semmit,
mert úgy se lakik benne, de a kis dob sokat ér,
mert azt el is vihette volna magával ...

Azóta kevély a Ferkó. Kiáll a ház elé s do-
bolgat reggeltől estig, a falusi öreg dobos hang-
ját és mozdulatait utánozva, folyton jut eszébe
valami «tudtul adandó» dolog.

Csak egyetlen dolgot nem üt dombra, pedig
épen ez érdekelné legjobban bámuloit, irigyeit,
a környékbeli gyerekeket.

Egy madárfészket tud a kántorék luczerná-
sában ... de csitt ... Ez nem adatik tudtára
senkinek!

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

IDEGEN FÖLDÖN.

Az orosz határtól Párisig.

Jurjcskaja Katalin hercegnő emlékirataiból.

I.

A határig kísérőm nem hagyta el a vonatot,
és úgy szólván még a kocsit sem, melyben gyer-
meimmel ültem, mert minduntalan benyitot-
tak, hogy jelenlétemről bizonyosak lehessenek.
Varsóban azt találtam K. ezredestől kérdezni,
vajon mi történe, ha én most egyáltalán nem
akarnék tovább utazni, hanem gyermeimmel
együtt a városba mennék?

— Asszonyom, — felelé az öreg katona, —
ez lehetetlen, mert valamennyien, kik e vonaton
ülünk, fejünkkel felelünk arról, hogy a határig
kiszérjük. Ott megszűnik küldetésünk és ezzel fe-
lelősségünk is.

E szavakból tisztán kivehettem, hogy a határ-
nál valószínűleg csak más őrséget kapok, de
azért ép úgy nem fogok magam fölött rendelkez-
hetni, mint most, midőn még a császár birodal-
mában vagyok. A pályára nyíló várótermek min-
denik állomáson zárva voltak, és csakis közvet-
lenül a vonat elindulása előtt bocsajtották ki az
utasokat, kiket a kalauzok és csendőrök gyors
beszállásra uszoltak.

Barzon két ismerős alakot láttam az indó-
házban. Az egyik S. gróf, a császár egyik lovász-
mestere, a másik K. államtanácsos, Baranov
rendőrminiszter meghitt embere volt.

Eleinte azt hittem, hogy e ak véletlenül jöt-
tek Barzra, de midőn K. ezredes feszesen tiszte-
legve, S. államtanácsosnak formaszertű jelentést
tett és a kocsira mutatott, melyben ültem, és re-
vettem, hogy az urak magasabb utasítás folytán
tették meg az út Szent-Pétervárról, és itt érték
utól a vonatot.

S., kit annak idején magam ajánlottam a császár
figyelmébe, mivel Livádián rendkívüli tevékeny-
séget fejtett ki a biztonsági szolgálatban, vég-
képen kiesett szerepből, midőn őt az ablakhoz
szólítottam.

Egyenesen azt kérdeztem tőle, mi járhatban
jött ezen elhagyott földre, hol előbb bizonyára
soha sem járt, de tán még azt sem tudta, vajon
ily nevű város létezik-e a nagy orosz birodal-
omban.

A szolgálalkú ember, kire valószínűleg Szent-
Pétervárt nagyon ráijesztettek, sokáig habo-
zott, míg végre azzal mentegette magát, hogy
mint alárendelt hivatalnok a felsőbb és legfel-
sőbb parancsok engedelmeskedni kénytelen.
A főlovászmester, katonatiszt létére, mégis rös-
telte a dolgot, mert mindaddig nem jött elő, míg
csak a vonat el nem indult.

Éjjelenként bizonyára több kisebb állomáson
is lehetek ily küldöttek, mert néhányszor ide-
gen azok jelentek meg kocsimban, és ekkor
jelenlétemet egy tolvaj-lámpás ketes világánál
hamarosan konstatalva, ismét magamra hagytak.
Eydtkuhnen határszéli állomásnál a vonat
deli 12 órakor állott meg.

Itt már kissé óvatossában mutaták magukat
kísérőim, mert az állomás tele volt porosz fő-
tisztokkal, kik valamely határszéli gyveggyar-
korlatról érkezve, a katonai vonatra vártak,
hogy állomásaiakra visszaterhessenek.

Szergiusz Alexandrovics fiam, ki Szent-Péter-
vártól idáig a kocsit el nem hagyta, erősen sirt,
és azt akarta, hogy vele a perronon sétálgassak.

Arra kértem K. ezredest, engedné meg, hogy
a gyermekkel az ő társaságában néhányszor fel-
és alá mehessenek. K. azt felelte, hogy minden
pillanatban várja az urakat, kik őt felváltand-
ják, ezeket szőlítam meg e tárgyban.

Nemsokára két polgári ruhába öltözött ur jött
ki az állomásfőnökök szobájából, hol — a mint
utóbb megtudtam, — egyenruhájukat a polgári
öltönytől váltották fel.

Elöttem egészen ismeretlen alakok lévén,
eleinte azt hittem, hogy porosz tisztviselők, de
vajmi hamar arról kellett meggyőződnöm, hogy
ezek új őreim. Mindketten K. ezredessel kocsim-
ba léptek, hol engem az utóbbi formaszere-
leg átadott, a mint valami málhadarabot szok-
tak. Azon kérdésesre, kik legyenek az urak,
K. ezredes nem felelt, az új őrok pedig néma
fejhajrással távoztak.

A vonat elindulásakor a kalauz, nagy megle-
petésemre, bezárta a kocsit, úgy, hogy abból
semmi körülmények közt ki nem mehettem
volna, néhány perc múlva pedig az egyik őr

kocsimba jött, hol szó nélkül leült. E durva bá-
násmdó kihozott sodromból.

— Kicsoda ön, — kérdém erős hangon, —
hogy egy magányos nő kocsijába mer lépni?

— Na, galambocskám, — mököge a megszólí-
tított, ki ősi szokás szerint erősen bepálinkázott,
csak né tizeskedjél, hiszen tán csak elférünk
kettesben e kocsiban? Nekem itt kell lennem,
ha tetszik, ha nem, pedig hidd el, sokkal job-
ban szeretnék otthon Maruskámmal ebédelni, ki
bizonyára nem venné zokon, ha mellette helyet
foglalnék.

Tehát már annyira sülyedtem, gondoltam m-
gamban, hogy egy vén részeges embert adnak
mellem, mint valami kitolonczozott franciaia ko-
médiásmé mellé, ki Szent-Pétervárot a jeunesse
dorée néhány tagját kiszébelte! Szent Isten, se-
gélj rajtam!

Részeg emberrel banni minden körülmények
közé nehéz dolog, de helyzetemben valóságos
lehetetlenségnek tartottam, hogy a veszedelmes
társaságtól baj nélkül megszabaduljak.

Egy gondolat villant meg agyamban. Kézi
bőröndömben néhány száz imperiál volt eltéve;
ha egyebet nem érek el, de az arany segítségével
sokat tudhatok meg ezen embertől, mit a józan
K. ezredestől hiába kérdeztem volna.

— Lássa, — mondam mosolygva, — Maru-
skája most otthon epekedik ön után, pedig hiába,
mert néhány napig nem fog visszatérni. És a
mi több, még valami emléket sem visz haza az
unalmas útról.

— Az igaz, — veté közbe kísérőm, ki nagy
nehezen tartotta magát a kocsii bársony karsze-
kén, — nem tudom, miből és honnan hoznék
szegény kis Maruskámnak valamit, mikor az az
átkozott quarantain, melyet tegnap este ját-
szottam, mindenemről kipusztított. He, he, he!
Jaj, te gyönyörű kis hercegnőm!

És e szavakkal tédre borult előttem, nem
mintha szerelmé valamit akart volna tenni,
hanem mivel a sok szeszcs ital lerántotta lá-
báról.

Az arany látára, melyet elébe tartottam,
kissé meghökkent, de hamar magához tért, és
miután a négy száz darabos csomagot zsebre
rakta, lassanként minden kérdésemre nehezen
ugyan, de mégis elég érthetőleg felelt. Társa, ki
őttal reggel felváltandja, K. testőrszázados. Ez va-
lószínűleg Párisig fog kísérni, míg ő Berlinen
túl alig mehet, mert sem francziául, sem né-
metül nem beszél, de senki sem akarta a külde-
test elvállalni, míg csak határozott parancs nem
érkezett. Kétől jöttek a parancsok, azt nem tudta
megmondani, de említette, hogy már Berlin-
ben oly emberekkel fogok találkozni, kik erre
nézve bővebb felvilágosítást adhatnak. Szökést
ne kísérsek, mert több titkos rendőr utazik ve-
lem Szent-Pétervárról, kiknek meg van hagyva,
hogy ily esetben egyszerűen löjjenek agyon.

Szent-Pétervárról való kiutasításomról csak ak-
kor fog a közönség értesülni, ha már Párisban
vagy Londonban leszek, mire nézve a legfelsőbb
elhatározást Berlinben várhatom. Azt is el-
mondta a sok arany varázsereje által elká-
bitott bőbeszédű ember, hogy ha gyermekeim
nem lennének, tán Oroszországban is megma-
radhattam volna, de így ezt nem tűrik a többi
nagy urak, kik attól tartanak, hogy ebből vala-
mikor nagy zavar támadhatna, stb.

Mind az, a mit a felíg részeg ember nekem
mondott, nem volt újság előttem. Hiszen a gyer-
mekekre nézve oly határozott nyilatkozatot ad-
tam magamról, hogy ennek ellenében még akarva
sem tehettem volna valamit, a mi különben
eszem ágában sem volt. Régen elmúltak az idők,
midőn Oroszországban távoli rokonok az ural-
kodó-családban véres háborúkat idéztek elő. De
még azt is tudta mindenki, hogy gyermekeim
családi nevét nem eszerelném föl semmifele más
névvel a világon, ha tíz korona lenne is hozzá
köve.

Mindez nem egyezett meg ama vérig sértő
bánásmóddal, melyet a császár halála óta el kell
tűrnöm. Nem, és százszer nem, — egészen más
és különböző okok lehettek, melyek szerencsét-
lenségemet előidézték.

Itt csak női ármaný szöhetne fonalait, más
semmi a világon.

A csárné, kivél ritkán találkoztam, és kit a
szent-pétervári levegő még nem rongtolt el vég-
képen, nem tikoilta ugyan előttem ellenszenvét
még a császár életében sem, de több ízben úgy
nyilatkozott rólam, mintha bennem mégis csak
azt látná, mi valósággal voltam, t. i. a császár

őszinte hű barátját, ki más lenni nem is akar,
mivel benne csak a nemeslelkű, önzéstelen fér-
fiút és gyermekeinek atyját szerettem. Minden
egyéb az elhunyt uralkodó akarattól függött,
ki, ha réám mindenkor hallgat, most is elne.

A női ármaný tehát magában az uralkodó-
család keblében, a csárné teljes mellőzésével tá-
madhatott, és onnan szívárgott át ama körökbe,
hol legjobb szeretnék volna, ha Perovskája bom-
bája engem is szétéptett volna.

Ily körülmények közt tán az isteni gondvise-
lés úgy akarta, hogy gyermekeimnek élve, a ha-
talmos ellenségek bosszúvágyát kikerüljem, mi
Oroszországban alig lett volna lehetséges.

Külföldön jobban vigyázhatok magamra, ha-
bár elég példa van rá, hogy épen ott érte el
végzetük azokat, kik otthon a haláltól félték.

Berlinig semmi különös eset nem adta elő
magát. Második kísérőm, — kinek nevét mai
napig sem tudom, de tudni nem is akarom, ne-
hogy egy emberrel többet utáljak a világon, —
rosszul éreztem magát, a felügyelet ama bőbe-
szédű tisztre bízta, ki Eydtkuhnen óta folyton
kocsi ban maradt és gyermekeimnek ó-orosz
meséket s mondákat adott elő.

Berlinben a rendőrfőnök teljes díszben lépett
kocsimba, azzal mutatván be magát, hogy fel-
sőbb meghagyás folytán esetleges parancsaimat
várja.

Szíves figyelmét megköszönve, arra kértem,
hogy néhány leveletem, melyet itközben írtam,
kézhz juttatná, illetőleg a postára adatná. A ha-
talmos új megilletődve hallotta, hogy kísérőm
sem nekem, sem pedig cselédeimnek a kocsiból
való kiszállást meg nem engedik, de miután ki-
sérőm kijelentette, hogy erre nézve határozott
parancsa van, egyszerre leesett a porosz úr álla,
ki azonban mindvégig a legnagyobb udvariassá-
got mutatva irányomban. A leveleket is átvette,
de már ezek, mint utóbb megtudtam, nem a
postára, hanem az orosz követség kezébe ju-
tottak.

Berlinben a vonat három óráig késétt, mivel
a csatlakozás München felé észeszek és zivata-
rok által megszakadt.

Erre azt indítványoztam, hogy a kísérettel
együtt külön vonaton Bees felé folytassam uta-
mat, s onnét Olaszországban keresztül jutnék
Párisba. A költségeket tüstént ki akartam fizetni,
de a rendőrfőnök erre nézve utasítással nem lé-
vén ellátva, kérésre a városba, a miniszter-
hez, Bismarck úrhoz siettet, honnan másfél óra
mulva azon értesítés jött vissza, hogy e tárgy-
ban előbb Szent-Pétervárral kellene úrványo-
ket váltani, és mig onnan távirati úton válasz
érkeznék, az alatt a vonat Köln felé is elindul-
hat. Ez ellen semmi kifogást sem tehettem, ha-
bár azt terveztem, hogy Bécsben az osztrák ha-
tóságok oltalmát kérném fel személyes szabad-
ságom visszaszeresére végett. Azt a rendőrfőnök
úrnak itt is értésére adtam, azzal a kijelenté-
ssel, hogy a porosz hatóság sem tagadhatná meg
tőlem ily esetben oltalmát. Erre a bőbeszédű
azt mondta, hogy a kocsii, melyen Szent-Péter-
várról Berlinbe érkeztem, orosz kocsi, s így azt ő
orosz területnek tekintti!

Ily alávaló s egyúttal ostoba kifogásra azzal
válaszoltam, hogy a rendőrfőnök urat kocsim
azonnali elbágására kértem fel, feltéve, hogy
teendőit nálam és velem már elvégezte. Erre
aztán Bismarck úr küldöttjétől szerencsésen
megszabadultam.

Kölnben nagy örömmre tudomra adatott,
hogy szabadságomban áll az éjszakák valamely
szállodában tölteni, ha megígérem, hogy szó-
kési kísérletet nem teszek. Ezt szivesem meg-
ígértem, mert daczára annak, hogy a vasúti ko-
csiban elég kényelmes külön háló osztály volt,
a kerekek örökös zakatolása miatt már felíg meg-
süketültem.

Az első rangú szállodában, hova gyermekeim-
mel és kísérőimmal úgyzintén szolgáimmal
hajtottam, számomra a lakosztály már Szent-
Pétervárról volt megrendelve. Ezenkívül az
előttem hajlongó fogadós szavaiból azt is meg-
értettem, hogy kivülem még egyéb uraságok is
fognak az éjjeli vonattal Szent-Pétervárról meg-
érkezni. A hír annyira felizgatott, hogy minden
törődöttségem mellett sem voltam képes szem-
meimet behunyni. Hajnal felé nagy látma és
mozgás támadt a nagy házban. Valaki sebes
lépésekkel ajtóm felé tart, és ösztönyszerűleg ki-
nyitom, és testvérbátyám karjaiba állok ...

Minden bajomat egy pillanat alatt elfelejtet-
tem; hiszen mégis volt valakim a világon, ki ve-

lem törődött, ki rólam gondoskodott és miattam magát a hatalmas haragjának kitette. Míg én Szent-Pétervárról Berlin felé utaztam, addig szegény Sándorom végig járta családom valamennyi jóakaróit, és nagy nehezen kieszközte, hogy utánam siethessen.

A Kölnben megállapodásról szóló intézkedés távirati úton Berlinben ért utól, de a ravasz ó-orosz, ki aranyaimat zsebre rakta, ingyen nem akarta velem a jó hírt közölni, míg csak Kölnbe nem értünk.

Sándor bátyám elmondta, hogy most már Szent-Pétervárot nem is bánnák, ha innen,

moszkvai bank útján Párisba fog utalványoztatni. Szent-pétervári házamat nem foglalhatták le ugyan, de a kapuson kívül minden embernek ki kellett belőle menni, a mikor aztán még a mozaik padlót is felszedték, hogy elrejtett irásokat, vagy tudja Isten mit, keressenek.

Első kocsimon, ki előbb a boldogult czárnál szolgált és Peterhofból került hozzám, fogva van, mivel fájalmában azt találta mondani, hogy azok, kik a czárt megölték, most az én életemre törnek!

Arczképeket a kirakatokból a rendőrség elkobozta; azon életnagyságú képeket pedig,

sze a Lago-Maggiore tótól. Képünkön is észrevehető csinos fekvésen kívül közérdeklődést igényelhet ez a kép jelenleg, mivel ebben a kantonban s főképp ebben a városban nemrég egy kis forradalom folyt le, mely nem döbentette meg ugyan az európai nagy államok uralkodóit és államférfiain, de a politikai híreket áhitattal faló újságolvasóknak figyelmét már csak szokatlanságánál fogva is fölkelte.

Tessin Svájc kantonjai között leginkább délre fekszik, tulajdonképp már künn van a köztársaság természetszabta havas határain, ott, azokban a sziklavölgyekben, melyek a Szent Gotthard óriási

BELLINZONA, TESSIN SVÁJCI KANTON SZÉKHELYE, A LÁZADÁS SZINHELYE.

SZALONIKI ÉGÉSE.

vagy máshonnan útközben megszöknék, mert ezzel ők azt akarnák a világgal elhitetni, hogy csakugyan bűnösnek érzem magamat, minék folytán soha többé, sem én, sem pedig gyermekeim Oroszországba vissza nem térhetünk.

Legjobb lesz tehát oda menni, hová a czár küldött, vagyis Párisba, mi által minden további üldözésnek és ármánykodásnak mindenkorra vége lenne. A fatális kísérők már Kölnben elmaradnak ugyan, de azért minden lépten nyomon titkos rendőrségi kémek jönnek velünk, kik éjjel-nappal szemmel fognak tartani...

Bátyám arról is tudósított, hogy birtokaimat egyelőre a korona kezelte, és a jövedelem a

mely a boldogult czár dolgozó-szobájában állott, onnan eltávolították.

Valamennyi hír között, melyeket bátyám hozott, az lepett meg leginkább, hogy a tanulók tüntetést rendeztek házam előtt, onnan pedig testületileg a gyilkosság színhelyére vonultak.

(Folyt. köv.)

BELLINZONA SVÁJCZBAN.

Az utazók Mekkájának, a tündériesen szép alpesi vidékeiről híres Svájcznak a legutóbbi időkig kevésbé emlegetett városát mutatja képpünk: Bellinzona, Tessin kantonban, nem mesz-

hegységéből legyező-alakulag szétterülve futnak el a narancs áldott hazája felé. Lakosainak nagyobb része is olasz ajku, s ez elegendő ok arra, hogy az irredentista olasz párt újból és újból törekedjék ezt a szabad földet is bekebelezni az anyaországba. Régebben, midőn az óriási hegyfalat át csak nehezen megmászható hegyi ösvények kötötték össze Tessint Svájc többi részével, hasonló kísérlet talán könnyebben is sikerül volna, ma erős kapos gyanánt ott áll a szentgotthárdi vasút, mely a földgömbön eddig legáltalmasabb alagútjával pár óra alatt képes áthozni az utazót Svájc regényes havasiból Olaszország bájos vidékeire. Az alagút déli szájánál lévő

A KIRÁLY KOCSIJA A MEGERYÉZ ELŐTT, VISSZATÉRŐBEN A KATONAI KÓRHÁZTÓL.

A KIRÁLY DEBRECZENBEN.

szinü, hogy legalább egyelőre ismét csend lesz Tessinben, babár a liberális és ultramontán párt csaknem egyenlő nagysága miatt állandó békére itt számítani sem lehet, valamint eddig is folyvást tartottak a zavargások, s a svájci kormány csak azért nem osztotta kétfelé a kanton, mert félt attól, hogy annak Olaszországhoz csatolása által előmozdítatnék. A rövid ideig tartó forradalom azonban emlegette tette ismét Tessint, s annak székhelyét, a különben meglehetősen jelentéktelen Bellinzona városát.

Airolo állomástól a vasút a Tessin folyó mentén halad tovább, először a vadregényes Levantín-völgyön, majd a nyiltabb és egyenesebb Riviera völgyön át a gesztenye-erdőkkel borított Monte-Ceneri mellett, a Lago-Maggiore pompás tó felé. Ezen az útvonalon fekszik Bellinzona városa, Tessin székhelye. A vidék háttéré, a Sopra-Ceneri, valóságos pásztorok hona, de a város közelében, a Sotto-Cenerin, már melegebb éghajlatot találunk, a hol nemcsak a tengeri, de a szőlő s egy pár déli gyümölcs is megterem. A talaj és éghajlat azonban még nem nagyon kedvező, s mivel az ipar is fejletlen, Tessin lakosságának nagyobb része vándor életet folytat s nyaranként nemcsak Svájc más részeit, de a szomszéd tartományokat is előzöni, hogy főképp mint kötőrők, kömüvesek, téglavetők s más hasonló iparral foglalkozók, kenyeret gyűjtsenek nemcsak maguknak, de az otthon maradt családtagok számára is.

Maga Bellinzona város 1881 óta a kanton állandó székhelye, azelőtt Locarno és Lugano vették vele s az utóbbi még ma is népesebb és szebb város. Itt, Bellinzonában, tört ki a lázadás szept. 11-én. A kanton lakosságának jelentékeny részét alkotó liberális párt már régóta zajongott s nyugtalanzkodott az uralomban levő ultramontán párt ellen, mely különösen a pénzügyek kezelésénél sok visszaélést követett el. Mivel azonban az ultramontánok minden téren teljesen háttérbe szorították őket, a liberális párt a végső eszközhöz fordulva, tömeges aláírásokat gyűjtött az alkotmány megváltoztatását kérve népszavazás útján. Az ultramontánok ekkor is kijátszották ellenfeleiket, úgy hogy ezek hadisselhez folyamodtak. Titokban szövetségbe, az említett napon megtámadták a kanton palotáját, az ott levő kormányzókat (Crespini, Castella és Granella) elfogták, sőt egyet, Rossi nevűt, az ostrom alkalmával véletlenül meg is ölték. A lázadás erre kiterjedt az egész kantonra, de nagyobb vérengzések nem történtek, sőt a liberális párt hirtelen szervezett kormányra önként átengedte a vezetést Künzli ezredesnek, a kit a svájci központi szövetség teljhatalmú biztosul küldött Bellinzonába. A kormánybiztos azóta elrendelte, hogy a lázadás okán szolgált népszavazás az alkotmány megváltoztatása tárgyában szept. 28-án megtörténjék, s való-

SZALONIKI VESZEDELME.

Maczedonia fővárosa, Szaloniki, mely egykor Thessalonica név alatt Szent Pál apostol utazási, szónoklati s levelei révén oly nagy hirre tett szert, s újabban a Balkán-félsziget egyik legkiválóbb kikötő-városa s kereskedelmi gócpontja volt, szeptember 3—5-én óriási tűzvész áldozata lett. A két napon s a közbeeső éjjelen át folyvást tartott tűzvész 1200 háznál többet pusztított el, köztük az angol és görög konzulságok épületeit s csaknem az egész zsidó-negyedet, mely különben könnyen gyuladó házakból és épületekből állott. Nagy szárazság, vízhiány s erős éjszakai szél segítette elő a tűzvészt, oltani alig lehetett, úgy, hogy a főmunka csak az emberek és a vágyon megmentésére szorítkozott. Tövig leégett az Aja Sofia-mecset, mely a világhírű konstantinápolyi mecset mintájára épült s Szaloniki egyik büszkesége volt. Leégett a kormány levéltára s benne több mint háromszáz évre kiterjedő összes okiratok. Elpusztult a bizanti templom, a görög püspök palotája és székesegyháza értékes oltárképeivel, a görög kórház 13 benlevő beteggel és hét zsinagóga. Több mint 18,000 ember lett a tűzvész következtében hajléktalanná, s még most is ezrével tartózkodnak a megmenekültek az ideiglenesen épült barakokban, könyöradományokból szereve a megélhetési szűkös eszközöket. Tisztán a biztosított épületek és templomok biztosítási értéke meghaladja a két millió forintot, de az egész veszteség hasonlíthatatlanul nagyobb.

Maga Szaloniki városa, mely az Aegei tenger nyugati öblében a Budapesttől Belgrádon át vezető nagy vasútvonal végpontja s ennél fogva a keleti kereskedelem egyik legkedvezőbb fekvésű főállomása, teljesen keleti jellegű város. Felső szép fekvése van, amphitheatris alakban a tengerből szélén s a nagy számú mecsetek és templomok, valamint az enyhe déli éghajlat alatt buján tenyésző növények távolról vonzó képet adnak, közelben azonban, mint kelet városaiiban majdnem mindenütt, zig-zug utcák, romladozó, házak s lépten-nyomon feltűnő szenny a jellemvonásai. Még maga a kikötő, a város lakóinak kincses bányája is teljesen elhagyatott, molója fából készült s csak egy pár kövezett utca van az egész óriási kiterjedésű városban. A tenger-

DISZKAPU ZSÁKOKBÓL A MALOM ELŐTT.

A KIRÁLY DEBRECZENBEN.

parton tömördek kávéház s ugynevezett vendégfogadó terül el; beljebb laknak a zsidók, kik talán sehol sincsenek a Balkán-félszigeten oly nagy számmal, mint Szalonikiban s végül a magaslatocon a törökök apró falházai. Középület ritka s azok nagy része is elhagyatott. Legnevezetesebb mindenesetre magasan fekvő fellegrára s hosszan elnyúló tornyos fala, mely az egész várost szegélyezi, de a melyek szintén csak látványosságok, mivel hadászati célokra alig szol-

tetszés szerinti sebességgel lehet utazni. Jól futó, éjjel-nappal váltott lovakkal az egész uton vágatva, három nap alatt is megtehető az utat Restől Teheránba.

Restben elváltunk a Gebauer-pártól, kik karavánal akartak utazni. Jó magam a belga mérnökkel, G. vel és a kaluzz Mesedi Bagreval posta-lovakat béreltünk. Összesen öt lovat, ezek közül egyet a máhának és egyet a postalegénynek. Egy lóért egy persa mérföldre két kránt, körülbelül 56 krajczárt fiztünk.

Restet elhagyva jó ideig egy hatalmas fátörzsekkel diszelve őserdőn át vittünk. November közepe felé itt még minden üde zöld volt, kára csak nálunk tavasszal. Olyan meleg volt, hogy sokszor megizzasztott a szokatlan lovaglás. Este felé az idő langyosabbá vált és az erdő néma esőndjében, melyet csak a levelek közt bujkáló esti szellő suttogása zavart meg, rendkívül kellemes volt a lovaglás. Csak igen ritkán találkoztunk szembejövő karavánokkal. Legtöbbnyire csak 20—30 megrakott szamárból állt a karaván, melyet négyöt meztelős persa földmívelő kísért.

A persa faluk többnyire távol fekszenek a posta-utól, ha ugyan megilleti ez a név azt a szélesre taposott csapást, melynek jó karban tartására senki sem ügyel fel, így az uton alig két-három falut érintettünk. Minden állomás, azaz postaház (csapar khane) öt-hat mérföldre van egymástól. A postaház egy tágas vályog épület, többnyire földszintes, de van egyemeletes is. Butorzatnak nyoma sincs az ilyen csapar khaneban egészen Kazvinig. Kazvintól kezdve több kényelemre számolhat az utas. A legtöbb csapar khaneban egészen ablakok helyett, mint valami istállóban, falba fűrt kerek lyukak voltak, melyeken ki s be járt a szél.

Az utazás kellemetlenségeihez járul még az élelem-hiány. Persiában az utazó maga kénytelen élelmét vinni magával az útra. Az úton alig lehetegyet találni theánál és az európai nyeknek nem igen izletes száraz, köves, lepényszerű persa kenyérenél. A persa ember igen mértékletes és igen kevéssel beéri, kenyér és sajt már egész lakoma neki; a szegényebbek száraz kenyéren élnek és csak nagy ünnepeken esznek piláfot. Az uton sok thea-házat találtunk, hol az orosz gyártmányú sárga réz szamovar (persaúl is szamovar) mellett, mint a katonák sorakoztak a kis theás poharak. A persa ember is, mint mi, cukorral issza a theát, csak hogy a cukrot nem teszi a theába, hanem fogai közé fogva azon át szűresőli a theát.

A hegyesség közeledve, az erdős vidék helyett köves fensíkon haladtunk. Számos persa falut láttunk távolról. A persa faluk rendkívül nyomorúságos, földbe süllyedő kunyhókból állnak és távolról nézve fekete pontoknak látszanak. Restől távolodva mindinkább élénkül az út, léptenyomon megrakott szamar- és teve-karavánok jönnek szembe. Több kiapadt folyam medrén át víz az út, mely tavasszal a hegyi vizek miatt járhatatlan.

A talaj folyton emelkedett és a tavaszi meleg mindinkább erősödő hidegnek adott helyet. Egész Teheránig a hegyes áthaladva is magas fensíkon megy az ember. Maga Teherán

tudvalevőleg igen magasán fekszik és tele csaknem olyan szigorú, mint a miénk. Mi, naponként két állomást teve, elég gyorsan haladtunk.

Mazra nevű állomásra érve, hol a hegyi út kezdődik, egy kis balesetem volt, mely könnyen életembe kerülhetett volna. A mazrai postaház udvarán egy hatalmas vízmedence van, mely lehet vagy két-három öl mély. Nagyon elfáradva a hosszas lovaglásban, lementem az udvarra, hogy a medence fölé hajolva megmossam kezeimet. Nagyon a medence fölé találtam hajolni és egyensúlyt veszve beleestem a mély viztartóba. A víz összecsapott a fejem fölött, de azért valahogy csak ki tudtam vergődni belőle. Az udvaron egy lélek sem volt, s így, nem tudván úszni, könnyen belefuladhattam a viztartóba.

Mazrából keskeny hegyi út visz át a hegységen. Az út, mint minden persa út, egészen el van hagytva. Sok helyen a szédítő mélységen keresztül csak egy hajló gyöngye deszka van

szabad átvenniök s így azok külön postarendszert szerveztek maguk részére. A jelentékenyebb városokban mindenütt van egy vagy több postahivatal, mely az átvett leveleket és értékeket felelősséget vállal. A levélhordók rendszeren gyalog közlekednek, de gyakran szamarakon is, melyek egész biztonsággal haladnak egyik állomástól a másikig. A küldönczök nyolczvan font teherrel egy óra alatt egy mérföldet tesznek s minden állomáson felváltatnak. Rendszeren igen erős emberek, kik keveset esznek, mely munkaképességük megmaradjon s kik különösen begyakorolvák arra, hogy éjjel se féljenek, a mi a nagyon babonás kínaiaknál egész rendes dolog. Veszélyes helyeken vagy éjjel, katona-kisérőtek is van, 4—5 főből, mely szám azonban teljesen elegendő, hogy nagyszámú rablóbandát is megfélemlítsen. A levél-szállítási díj igen csekély, Pekingből Hankanba, mintegy 150 mérföldnyire, csak hús krajczár. Különösen gyakran használják a postát a kereskedők s nemesek a váltókat, de készpénzt is ily uton küldik el.

* Villamos vasutat építettek már Japánban is, s a villamos vasút Tokióban a híres Budha-templomhoz vezet, melyet a külföldiek is nagyon látogatnak.

* A nemes gyopárt Karinthiában sikerrel tenyésztik a völgyekben is, oly talajon, a hol erdei humus és durva szemcsés mészkő is nagyban található. Egy vállalkozó három évi tenyésztés után a jelen évben már 200.000-nél több gyopárt tenyészt, melyeknek csak oly szép fehér színű van, mint a havasokban tenyésztetteknek. A szártott virágokért a tenyésztő közel 10.000 forintot vett be.

* Háromezer éves régi lángot fedeztek fel újból Kis-Ázsiában egy körülbelül 350 méter magas szertintinhegy oldalán, a hol egy nyílásból métermagas láng törtet elő, míg oldalt apró lángnyelvek látszanak. A hegyet Janartachnak nevezik, a mely név égett követ jelent. Valószínű, hogy ez a láng ugyanez a hasonló helyen levő lánggal, melyről már Homér megemlékszik s utána számos más régi író Chimaera név alatt. Plinius „Flamma immortalis”-nak, halhatatlan lángnak nevezi és csakugyan méltán lehet örök lángnak nevezni azt, ha háromezer év óta folyvást tart. Látható azonban, hogy a láng forrásul szolgáló földalatti gázkészlet is mily óriási lehet.

* Sajátságos idővölési módok. Az arab találkozásakor arcát nyomja a másik arcához. Az indiai porba borul a magasabb rangúak előtt. A kínai előkelő embert látva, leszáll lováról. A japáni ily alkalommal lehuzza papucsát, kezét keresztbeveti s felkiált: „Kinálj meg engem!” A birmai ismerősének arcát megszagolja, kifejezést ad annak, hogy jó szagúnak találta s aztán saját arcát nyújtja megszagolásra. Az ausztráliaiak nyelvüket nyújtják ki egymás felé. A Csendes-óceán némely lakói egy-egy korsó vizet öntenek egymás fejére.

* A nagy városok között legtöbb vize van jelenleg is Rómának, bár a régi híres vízvezetékek hétszer oly nagy mennyiségű vizet tudtak adni. Róma után állítólag, ha nem is legtöbb, de legjobb víz Bécsben van.

* A parafa-dugók készítői egyszerűen két éles széles pengéjű kés-el naponként 1500—2000 dugót is képesek előállítani. Vannak ugyan oly gépek is, melyekkel óránként 2000 dugó készíthető, de a finomabb dugók készítésére ezeket használni nem lehet.

* Értékes születésnap ajándék. A Rothschild-család londoni ágánál divatban volt, hogy ha leány született, minden évforduló alkalmával 6—6 gyöngyöt tettek el számára, melyek értéke 5000 forint volt s az így összegyűjtött gyöngyöket a leány 21-ik születés napja alkalmával nyakékszer alakjában kapta meg.

* A czápa fajok száma jelentékenyen apadt. Régebben 867 különféle fajt számláltak, ma már csak 60 faj van.

PRIELLE KORNÉLIA ARCZKÉPÉHEZ.

A városligeti műcsarnokban rendezett színeszeti kiállítás megnyitására, a kiállításról közölt leírásunkban említett tetünk Prielle Kornélia asszony gyűjteményéről is, a ki a saját s elhunyt férjének, a nemzeti színház feledhetetlen szalon-színészenek, Szerdahelyi Kálmánnak emléktárgyaiból egy egész szobát betöltő érdekes gyűjteményt állított ki, sajátkezűleg rendezvén el azt s így fölösleges hozzá tennünk, hogy azzal a választékos, finom ízléssel, mely e kitűnő művésznőnek oly kiváló mértékben jellemzi. Nem is lehet másként egy oly rendkívüli műveltségű nőnél, a kiről meg van írva, hogy a színpadon az ő tulajdonképi eleme s valódi szerepköre a főbb rangúak vídám, finom, érzékeny és eselzővő szalonjainak légkörében van is hogy benne distingváltszalonhölgyek találjanak oly személyesítőre, hogy ezek szerepköre Páris legelső színpadain nincsen tökéletesebben betöltve.

A nagyérdéki gyűjteményben ott van a többi közt elhunyt férjének két márvány mellszobra, egyik Araditól, másik Szász Gyulától s számos diadaljele, saját magának pedig egy Kolozsvárott 1881-ben, 40 éves művésznői jubileuma alkalmával kapott arany és nyolcz ezüst koszorúja; továbbá egy igazán remeke készült karosszék, világos rózsaszín selyemmel bevonva s tengerzöld bársonnyal szegélyezve, de a melynek a támlája kiválóan érdekes, valódi unikum, mert arra összes nagyobb szerepei vannak mesterien ráhímezve, fölül ez itt oly sokat mondó idézettel:

Ha szenderegye, multakról álmodol,
Nyúló babér köszöntse ébredését.

A szék mellett ugyanis egy gyönyörű babérfa áll, mely a karszék föliratának jelentését mintegy kiegészíti. A falakat a koszorúknak és szalagoknak egész özőne borítja s közöttük a színművészet jeleséinek számos arczképei.

Ez utóbbiak között van egy rendkívül bájos aquarelle-festmény, egy szép fiatal, szőke leányt ábrázolva, lelkes nagy szemekkel, arczán a leányos szendesség kifejezésével. Ez arczkép magát a művésznőt ábrázolja, mint fiatal leányt a negyvenes évek második feléből. A művésznő maga beszélt el, hogy e kép Petőfinek is igen tetszett, a ki azt mondta rá: „Szép lány ez a Kornél, kár, hogy olyan kevés a haja.” A mai nézők közül pedig valaki azt jegyezte meg rá: „Kár, hogy a kit e kép ábrázol, nem kezdheti újra ott, a hol e kép mutatja. Mennyi finom gyönyörűséget élvezhetnének akkor a néző-téren a mi utódaink is!”

Ez arczkép, melynek mását ez alkalommal mi is bemutatjuk, 1846-ban készült s Barabás Miklós finom eseteje alól került ki. Mint művészalkotás is egyik legbecsesebb tárgya a gyűjteménynek.

A KIRÁLYLÁTÁS DEBRECZENBEN.

A debreczeni királylátásnak kevés olyan részlete lehet, a mely a helyi és fővárosi lapokban már leírva ne lett volna. A „Vasárnapi Ujság” mult számában is külön cikket szökött erről. De még mindig akad olyan benyomás, emlék, gondolat, a mit az itt közölt képek képesében el lehet mondani.*

A fogadtatás fényes sikerének érdeme első sorban Debreczen város képviselő-testületét illeti meg. Teljes és összhangzó lelkesedéssel tette magáévá a fogadtatás ügyét, és habár nem volt is hivatalosan kimondva, de az arczokon meglátszott, hogy azt minden debreczeni polgár a város becsületbeli ügyének tekinti.

... Látja dűsan
Becsülettel, emberséggel;
Nem felejt, ki a gazda,
S nem felejt, kit vendégel.

Takarékosságáról ismert polgármesterünket mintha kiserélték volna. A takarékoságáról még jobban ismert főszámvévo alig tudott egy termet megmenteni a városházán, a hol az ócska padozatot az ő kedvéért mégis meghagyták. A többi terem, ő felségének a városháza éjszakai oldalán berendezett lakosztálya, debreczeni iparosok által csinosan és fényesen állítottatott ki.

A 24 tagból álló fényes úri bandérium, mely

* A mai számunkban közölt debreczeni képeket Cserna Károly rajzolta, debreczeni fényképek után, és pedig a megyeház előtti jelenetet és a Kisvárad-utczát Gondy és Egey, a zsákokból készült díszkaput Egei, az úri banderiumot Papp Albert fölvétele után.

A KIS DOBOS. — SZOBONYA MIHÁLY RAJZA.

padló gyanánt átvette. A szűk hegyi utakon nagy feladat volt a szembejövő teve-karavánoknak kitérni, de azért a hegyes áthaladva, gyerekjáték volt Kazvint elérni, honnan postakocsival lehet Teheránba menni.

Kazvint elhagyva már nagyobb kényelemmel utaztunk az elég jó karban levő orosz gyártmányú üveges postakocsiban, mely elé négy ló volt egymás mellé fogva. A postaházak is kényelmesebbek lettek, több postaházban egészen európaiasán berendezett szobákat találtunk. Az utazás Kazvintől Teheránba három napig tartott. Restből Teheránig az egész út öt napba került. November 13-án végre elérkeztünk Naszr-Eddin fővárosába.

EGYVELEG.

* A posta Kínában. A kínai kormány rendeletei a nagy birodalom különböző részeibe a hadügyminiszterium felügyelete alatt álló küldönczök hordják szét, de magánosok leveleit ezeknek nem

a király bevonulásakor és elmenetelekor a kíséretet képezte, sőtét meggyiszn mentébe és nádrágra volt öltözve, míg az eszinké attila és a sárga eszima Debreczen város színeit tüntette fel. De a polgárság sem maradt hátra. Fialat polgárak, a debreczeni polgárság díszöltözétében, egy szintén 24 tagú banderiumot szerveztek, mely szintén a kíséretben volt. Így vonult be a város ötös díszfogatán a magyar király a városházára, tengerinyi nép riadó éljenéi közt.

A 16-ik századtól fogva először volt Debreczenben koronás magyar király. A mult században II. József még anyja Mária Terézia életében látogatta meg Debreczent, mostani koronás királyunk pedig megkoronázatása előtt két ízben, 1852. és 1857-ben.

A főiskolai könyvtárban, hol az 1852-iki császári látogatás emléket díszes nagy márványtábla örökíti, némi meghatottsággal nézte meg a király saját ifjúkori arczképét. A márványtábla latin felirata említi a

Gentem Hungarum,
Haventem multa,
Indigentem plura,
Sperantem plurima.

(A magyar nemzetet, mely sok mindent óhajt, még többnek híjjával van, a legtöbbet reményli.)

Egy emberöltő folyt le azóta, és még most is sok tekintetben igazak maradtak eme szomorú időkben mondott szavak. De mily sok reményünk teljesedett azóta és mily sok van csak ránk bízva, hogy teljesedjen. És a kinek Isten után ezt első sorban köszönhetjük, mint koronás és szeretett király, Magyarország alkotmányos miniszterelnökének kíséretében, látogatott meg újra bennünket.

De mindazon fény és szíveség mellett, melyet városunk és a fényes küldöttségek mutattak, a nagyérdéki népmulatságon érezhette magát a király népéhez legközelebb. A szeretet melege, mely a szemekből kisugárzott, az egyszerű nép őszinte, szívbeli jövő öröme valóban mélyen megható volt. A Nagyerdőről való visszajövele a Péterfia-utczán keresztül a mi kis helyi vasútonkon szintén a félváros örömiradása között

történt. Az éjjeli eső elmosta Debreczen legnagyobb alkalmatlanságát, a port. Kisütött a nap, és a fellobozótt utczákon végig hullámszórt az örömben úszó város szorjara.

Este 6 óra felé még egyszer szorongásig megteltek az állványok, az ablakok az utczák. A király búcsuzott Debreczentől és Debreczen népe királyától. És ha a király a búcsú perczében úgy nyilatkozott, hogy nem felejté el e napot, még kevésbé fogja azt elfelejteni Debreczen lakossága.

A muló díszitvények, a zászlók, a diadalívек mind eltűnnek Debreczen utczáiról és házairól. De nem tűnik el a keblekből azon örömrézet, hogy Debreczen népe királyának szeretetét, szívet közvetlenül, kölcsönös megismeréssel lánczolta magához.

Debreczeni polgár.

KIS-TAPOLCSÁNY ÜNNEPE.

Eredeti levl.

E hó 20-án Károly Lajos főherczeg és bájos felesége, Mária Terézia főherczegasszony, elfoglalták borsmegyei birtokukat. A kis-tapolcsányi gyönyörű fejedelmi birtok fejedelmi kézre került s ez által a főherczeg család hazájává is vált.

A megye már hetek óta izgatott örömmel készült e napra, s a mint a fenséges pár Nivernél Bars megye határába lépett, onnan fogva útjuk folytonosan harsogó éljenzések közt, s diadalívекen vezette keresztül kis-tapolcsányi várkastélyokba. Ez utjak az általános lelkesedésnek annyi imponzáns, annyi kedves, szép és nyájás jelenetét tüntette fel, mely a festő eszetére, vagy legalább a fényképész gyorsan rajzoló napsugara-ra lett volna méltó.

Maróthnál a fenýgalyakkal koszoruzott kettős diadalkapu mellett a megye és a szomszédos megyék színe-java gyűlt össze. A férfiak többnyire pompás díszruhákban festői csoportot képeztek, míg a tribünt hölgy-koszorú foglalta el. S így a másfél órai várakozás alatt kölcsönösen gyönyörködhettek egymás nézésében.

PRIELLE KORNÉLIA.

Barabás Miklósnak 1846-ban készült, a művésznő birtokában levő aquarelle-festménye után.

A főhercegi pár itt leszállt a hintóból s nyájasan hallgatta meg a tapintatosan rövidre szabott üdvözlő-beszédet, s a főherceggasszony szívesen fogadta s köszönte meg a nyújtott rózsabokrétát.

Innen a főhercegi hintót száz főből álló bandérium vezette. Igaz, hogy tót legények, de hát már a mi tölünk telik; aztán a vezetőjük olyan volt, hogy a Kunságban is számot tenne, — azért az összehatás mégis igen jó volt.

A hintót pedig százhatvan kocsis kísérte, köztük fényes nagyuri fogatok.

Tapolcsány határában a diadalív mellett, a kis iparvasút 36 vagonja állt a pályaudvaron megakadva ölfával, a mint az erdőből leérkezett. Minden kis kocsin két zászlócska lengett a főhercegi család színeiben, s egész Tapolcsány egy zászló-tengernek látszott. A városban az első diadalív tölgylombbal borított három bejárású bástykapuhoz hasonlított: ettől egész a kastélypark bejáratáig, hol a második diadalív állott, kettős nyírfasort ültettek, váltakozva zászló-árboccokkal.

A kastély kapujában a főhercegi párt Migazzy Vilmos gróf üdvözölte, ez a megyeszerte nagy népszerűségnek örvendő főúr, kinek nem kis érdeme van abban is, hogy a kis-tapolcsányi szép uradalom a főhercegi családnak magyarországi otthonává lett.

Mert otthonává lett, hisz Károly Lajos főherceg több ízben is kijelentette örömét a felett, hogy e megyébe hazajöhetett, s hogy jól esik lelkének a szíves fogadtatás, mely őt, valamint a főhercegnőt kedvesen lepte meg.

A kastélyban aztán a nagy teremben, — melynek kupolája a mult számunkban közölt s a kastély homlokzatát feltüntetők képen látható, — fogadtatás volt. A főhercegnő lovassági tábornoki ruhában, a főhercegnő világs drap-színű, s alól fekete struccollakkal szegélyezett, sima ruhában, mely még jobban kiemelte elegáns, karsú természetét, — fogadták Kazy, barsi főispán üdvözlő beszédét, s az általa bemutatott megyei tisztikart, majd a klérust, a mágnásokat, stb., stb., s végre az uradalmi falvak népes küldöttségét, melyet Kövess József plébános vezetett. E nép tót ajkú, — mondá, — de jó, szelid, munkás és szorgalmas; jólétének alapja azonban mindig ez uradalom volt. Azért ő fenségeik kegyeibe ajánlotta e népet, mit a főhercegi pár nyájasan meg is ígért.

Hat óraker üdvari ebéd volt, melyre hivatalosak voltak: Szilágy József koronaőr, Migazzy Vilmos gróf, Bende Imre püspök, Márkus Gyula pápai praefectus, Odeschally Arthur herceg, Zichy Gábor gróf, Kazy János főispán, Dombay Vilmos és Szombathelyi Győző alispánok, Kulin Imre elnök s Kövess József plébános.

Az ebéd alatt a főherceggasszony poharát kezébe véve, a jobbán ülő Szilágy Józsefnek ezt mondta: «Ezt a poharat magunk közt, csöndben, Magyarország boldogságára emelem!»

— «En pedig, — felelte a koronaőr, — Fenséged e kívánságát a nyilvánosságnak átadom.»

A fenséges asszony e honleányi szavai zárták be legmeltőbban az ünnepélyt.

S most már ezzel mi is bevégezhetnénk tudósításunkat, mert a részletek úgy is leírhatók a napi lapok, — de meg kell még említenünk, hogy Aranyos-Maróth lapja ünnepi számot adott ki, a főhercegi pár arcképével díszítve, melyben az alkalmi üdvözlők közt kivált egy kis rajz, mely szintén alkalmi tárgyánál fogva méltó arra, hogy itt bemutassuk:

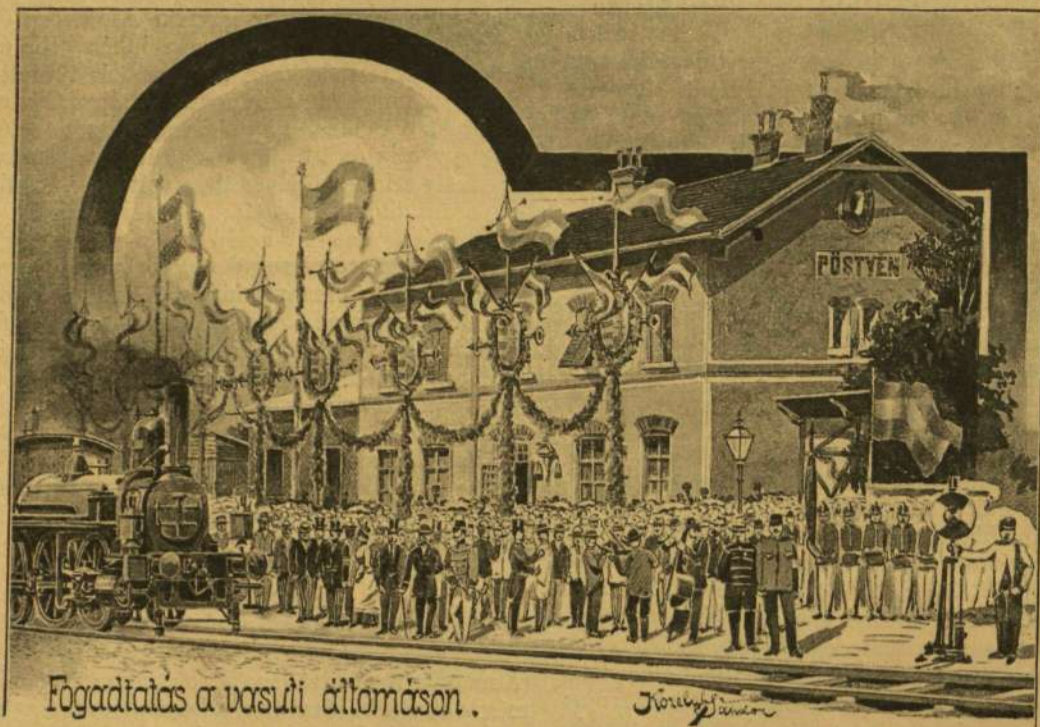
A mit az erdő regél.

A kis-tapolcsányi erdők századokát élt tölgyei ezután nemcsak a vad virágoknak fognak regélni, a természet ősi erejéről, mely virágot fakaszt az elporlott virág helyén, mert az erdők ez aggyatánai most már áldólag és védőleg terjeszthetik ág-karjaikat a fejedelmi ifjú leányok felé, kik egy rég elporladt virágnak, Rákóczy László szép leányának, Erzsébetnek, örökebe jöttek.

És most már az agg tölgyfák majd a fejedelmi ifjú szép leány-virágoknak regélhetik el annak a rég elporlott virágnak életét, kit itt egykor Kis-Tapolcsány angyalának neveztek.

— Itt volt, — suttogják körülök majd a lombok, erre járt, itt mondta az őt környező levéteknek: én a gyönyörű erdő szeretem, azért jövök ki a vadász-csapattal. De ne hozzák közelembre a lelőt vadat, mert fáj halálukat látom.

Az agg fák elmondják, hogy ott állt a hegy-oldalban a régi kőkereszt, mely előtt a szép Rákóczy Erzsébet leborulva fogadta: «Életem főszéja legyen:

Fogadtatás a vasúti állomáson.

A FELVIDÉKI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET PÖSTYÉNI KÖZGYŰLÉSÉRŐL.

Kozeluh Sándor rajza.

a vallást követni, a nyomort enyhíteni, a bankodót vizsgálni, — és ne legyenek boldog addig, míg szenvedők vannak körülém.»

Az agg cserfák úgy regélnek róla, mintha még most is hallanák az «égi énekek» hullámzó zengését, a mint ott fonn a keresztnél az általa alapított Carmel-hegyi Mária-egylettel a föld szegény népe közt térdelve, ezüst hangja vezette a nép imáját ég felé.

És az egész erdő elsugója majd a bájos ifjú fejedelmi hölgyeknek, a régi, régi történetet, Rákóczy Erzsébet boldogságáról, hogy boldog volt, mert körülte nem volt szegény, nem volt szenvedő.

Az erdő tudja azt is, hogy Rákóczy Erzsébet szép, boldog élet után visszament az égbe, de angyalszárnyait védőleg terjeszti Kis-Tapolcsány felé, hogy elemi vésztlől s pusztító emberi kéztől megóvja e helyet, s hogy az ő égi keze vezethette most ide a rang és fenség legnagyobbjait, hogy szép öröke méltó kezébe jusszon.

S majd ott fog járni Rákóczy Erzsébet szelleme a szép fejedelmi hölgyek oldala mellett, hogy szeretetükbe ajánlja az ő szeretett hazáját, s a nyájas vidéket; védelmébe ajánlja az erdők dalnokait, a szelid őzeket, a fákat, virágokat, s mindent, mi egykor az ő kedves birodalma volt. — Güntheritzzi Büttner Julia.

A főherceggasszony, ki másnap már kora reggel a templomban volt, s misét hallgatott, aztán szemügyre vette kis birodalmuk ezernyi szépségeit, felkereste az erdő agg fáit is. És a következő napokon már fölkel a kelő nappal, hogy meglássa az erdőből a parkba el-állatogató őzeket. Az őzikék pedig, mintha tudták volna, ki vár ott rájuk, megjelentek előtte s kedvesen, értelmesen üdvözöltek nyájas tekintetű, beszélő szemekkel.

E hó 23-án Migazzy gróftól tüntette ki látogatásával a főhercegi pár. Aranyos-Maróthon épen vásár volt, mikor valaki egész váratlanul elkiáltja magát: «a királyék!»

Nosza, a vásár népe rögtön otthagya a sátorokat, s rohant a sokadalomban lassabban haladó hintóhoz. Mindenki sietett üdvözölni a «királyékat», mit a bájos főherceggasszony kedves mosolylyal fogadott.

Mikor a hintó berobogott a grófi kastélyba, nyomában nagy vita támadt a félrőfös kontyú gesztőzi magyar asszonyok közt.

— Milyen szépen köszönt nekem, — dicsékedett az egyik asszony, — csakhogy le nem szólt hozzám.

— Nekem voót az, nem neked, — csak látam is, merre járt a szemének az a magyaros nézése.

Gyors esetpaté lett belőle, már itt a vásáron is, hát még otthon? Talán törvény elé is kerülne vele.

Pedig a főherceggasszony megnézhetné mind a kettőt, mert félrőfös szörnyű kontyos fejlődők beillenék akár Afrika legsötétebb vadtrózs főnökének is.

B. B. L.

A FELVIDÉKI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET VIII. KÖZGYŰLÉSE.

Az «Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesülettől» sokszor volt már szó e lapok hasábjain. Ez egyesület lelkesítő példája az országnak más területeire is elhatott, s másutt is keletkeztek vagy mintájára alakultak át és nagyobb tevékenységet kezdettek kifejteni hasonló czélú egyesületek kivált oly vidékeken, a hol a nyelvhatár s más ajkú nemzetiségekkel való érintkezés az ország hivatalos nyelvének társadalmi, békés úton való terjesztését áldásos és szükséges törekvésnek tünteti föl.

Ez egyesületek között «a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület» már nyolcz esztendője, hogy fonnáll s most tartott közgyűlése alkalmából közöljük működéséről a hozzánk beküldött következő ismertetést:

Nyolcz esztendővel ezelőtt a felvidéki magyarság néhány előkelősége megalakította a tiz törvényhatóságra kiterjedő felvidéki magyar közművelődési egyesületet. Dacára annak, hogy a felvidéken az államellenes izgatás sokkal kevésbé veszélyes, mint Erdélyben, mégis a magyar nyelv terjesztésére a hazának éjszak-nyugati részén csak olyan szükség van, mint a Királyhágón túl, mert szomorú valóság, hogy Felső-Magyarország nagyobb városok, messzire kiható forgalmi központok híján, rendkívül lassan magyarosodik, hogy egész nagy területeken, napok hosszat járhat még az ember, a nélkül, hogy az államnyelvnek a hivatalos szobákon kívül csak nyomára is akadna. A tiz törvényhatóság 1.431.032 lakosa között az állam nyelvét csakis 334.162 ember beszéli; pedig Hont, Bars és Nógrádmegyékben dél felé a magyarság tömegesen lakik. A felvidéki magyar kulturgyletnek tehát igen szép és nagy hivatása volna még akkor is, ha a rendszeres pánszláv izgatás nem állítana is azon veszély elé, hogy e nagy terület lakosságának túlnyomó többsége egyszerre csak a haza ellenségévé válék.

Az egyesület tehát, bárdúságzad főnemeseink

Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület

és főpapjaink közül csak igen kevés vesz részt a nagy feladat megoldásában, czéljánál fogva nyert mind nagyobb tét, s ma közel 400 alapító- és 4000 rendes taggal, 37,720 frt évi jövedelemmel és 61,363 frt tőkésített vagyonnal bir. Védnöke József főherceg ő cs. és kir. fensége, Elnöke Szalavszky Gyula belügyi államtitkár, ügyvezető alelnöke Rudnay Béla, nyittravármegyei főjegyző, második alelnöke Csipkay Károly, Zólyomvármegye alispánja, titkára Gyürky Géza dr., a «Felsőmagyarországi Nemzet» szerkesztője, penztárosa Merkader Ede, jegyzői ifj. Birly Lajos, Kostenszky Géza, ifj. Krajszik Ferencz, Rudnyánszky Béla dr. és Szále Lajos.

E központi szervezethez járulnak a tiz törvényhatóság mindegyikében működő vidéki választmányok és az egyiknek alárendelt helyi bizottságok.

Az egyesület működése főszűlét a kised-óvársra helyezte, ma 39 óvót tart fenn és segítse s e mellett jutalmazza a népiszkolai tanítókat, terjeszti a népszerű olvasmányokat, szervezi a színészetet, népszerű felolvasásokat rendez és legújabbban a kormány támogatásával a fadaragásnak, mint népiszoklat meghonosításán fáradozik a szegény felvidéken.

Nyolczadik rendes közgyűlését az egyesület Pöstyénben, mint Nyittravármegye vendége tartotta meg szeptember 8, 9 és 10. napjain.

E közgyűlés a résztvett tagok száma és állása, de a fogadtatás fénye tekintetében is a legnagyobb volt, melyről az F. M. K. E. évkönyvei megemlekeznek.

Pöstyén 4500 főnyi (csaknem kivétel nélkül tót és német anyanyelvű) lakossága mint egy ember igyekezett legjobb tehetsége szerint az ünnepi pompa fokozásához hozzájárulni, úgy hogy csakugyan egy ház se maradt lomb- és zászlódsz nélkül és az utcák tarka virágoskerthez hasonlítottak.

A közelmúltban Liptóban és Turócban elkövetett hazafiatlan pánszláv tüntetések után, a tót köznép messze vidékről is eljött, hogy kifejezze a magyar nemzeti eszme iránt táplált háláját, a mennyiben gyermekeivel az állam nyelvét megértetni és őket a magyar állam közeletében való részvételre is képesíteni igyekeztek. Több mint 500 kék-kabátos ember özönlött Pöstyénben már szeptember 8-án kora reggel fel s alá, kiknek száma a nap folyamán legalább meghatszorosodott.

A hivatalos fogadtatás az osztrák-magyar államvasutársaság pályaudvarán, melyet a társaság saját költségén díszített fel, szeptember 8-án délelőtt 4¹/₄ órakor volt. A pöstyéni tizöltóság által vont sorfalon belül sok száz ember állott, míg kívül nyittravármegyei törvényhatósági küldöttség és az összes vidéki választmányok képviselői állottak.

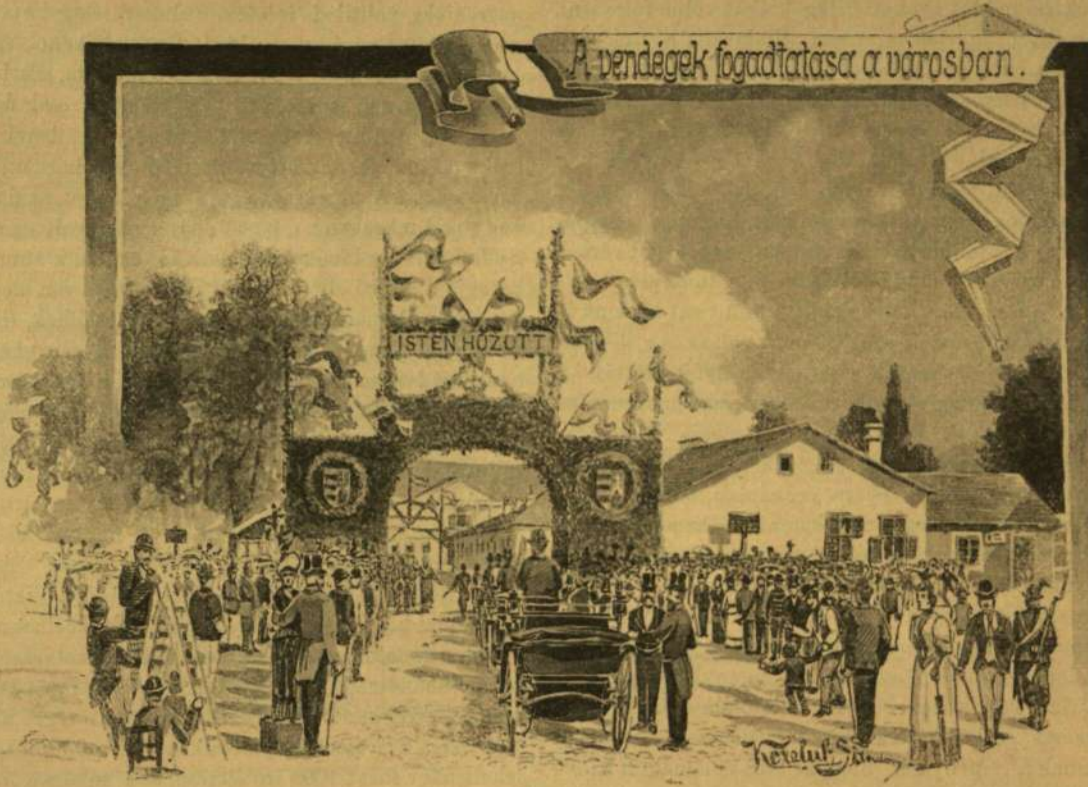
11 óra 52 perczkor robogott be a vonat, a tizöltóság kürtösei a generálmarsot fújták, a zenekar rázendítette a «Rákóczyt» és a közönség viharosan eljenzett, midőn megpillantotta az egyesület elnökét, Szalavszky Gyulát vagy 150 tag által kísérve.

Crausz Vince, nyittravármegyei árvaszéki elnök, a törvényhatóság nevében lelkes beszéddel üdvözölte a vendégeket, kiknek nevében Szalavszky Gyula válaszolt, kiemelve Nyittramegye kiváló érdemeit az egyesület körül, midőn az alapító tagok nagyobb fele, a rendes tagoknak 4¹/₆-a a vármegyéből való.

A beszédek után a vendégek 84 kocsin bevonultak a városba, hol a Köhler E. által tervezett diadalív előtt a dráhósi és lopassói tizöltóságok által vont körön belül az érkezőket Pöstyén községe, a pöstyéni, galgóczi és vágújhegyi járáások s a pöstyéni izr. hitközség küldöttségei fogadták. Az üdvözlő beszédet, melyet Praszovszky József pöstyéni plébános tartott jeles ékeszlóással, a tömeg viharosan megjelentezte és a menet újból sorakozva 400 iskolásgyermek sorfalán át vonult a gyógyszerálló elé, a hol az elszállásoló bizottság néhány percz alatt gondoskodott a vendégsereg elhelyezéséről.

Délután a nyittramegyei orvosegylet népszerű felolvasást rendezett, melyen Vragassy Vilmos dr. a narkózisról és Pantocsek József dr. a görösövi vizsgálatról érkezett. A nagy közönség mindkét érkezést élénk tetszéssel fogadta.

5 órakor a F. M. K. E. izgatató-választmányára tartott ülést, melyen 104 tag vett részt. Ez ülések feletle érdekesek szoktak lenni. A kik különben soha nem szoktak találkozni, azok évenként ez alkalommal összejönnek és oly bizalmas han-

A FELVIDÉKI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET PÖSTYÉNI KÖZGYŰLÉSÉRŐL.

Kozeluh Sándor rajza.

gon tanácskoznak, hogy az idegen azt hinné, hogy mindig együtt konferálnak. Az ülésen a többi között jelen voltak Kürthy, Thuróczy és Szemrecsányi főispánok; Crausz István, Csillaghy, Csipkay, Beniczky, Dombay, Andaházy és Osovszky alispánok; Zedwitz Kurt és Ucc, Pongrácz Adolf és Ágost, Pálffy Béla és Dézase Károly grófok; Steiger Albert, Skribenski Fülöp bárók, Uzovics Pál főrendiházi tag; Zsámbokréty Emil, Smialovszky Valér, Vietorisz Miklós, Schober Ernő, Tarnóczy Gusztáv és Latkóczy Imre országgyűlési képviselők.

Az ülés, mely a közgyűlés tárgyait készítette elő, esti 9 óráig tartott.

Mire a társaság elvégezte munkáját, Pöstyén fényárban üszött, a park papiroslampionokkal volt kivilágítva, az összes köz- és magánépületek szintén illuminálva voltak, a Vág balpartján pedig tűzijátékok rendeztek, miáltal a nagyszombati zenekar hangversenyezett. Ezután ismerkedési estély következett.

9-én reggel Érsekújvárból 150 tag külön vonaton érkezett. A diadalívnél a vendégeket Kostenszky Géza szolgabíró fogadta rövid beszéddel, melyre Paulusz polgármester válaszolt.

10 óraker kezdődött a közgyűlés. A gyógyszerálló nagy terme és a folyosók is tömve voltak. A 400 főnyi embertömegben ritka lelkesedés uralkodott. Midőn Szalavszky Gyula elnök elmondta megnyitóját, melyben kiemelte az egyesület magasztos czélját s biztosította a közönséget a kormány támogatásáról, lelkes eljenziald harsogott végig a régi épületen.

A közgyűlésen Szalavszky Pál, trencsénmegyei tag, indítványt tett, miszerint a kormány oly törvényjavaslat betervezésére kértetessék fel, hogy az összes népiszkolai tanítókat az állam közegeinek fegyelmi hatósága alá rendeltessenek. Az indítványozó és Plachy Bertalan kir. tanácsos szónoklatai után, a közgyűlés egyhangulag magáévá tette a javaslatot, valamint azt is, melyet Kostenszky Géza terjesztett be arra nézve, hogy a közoktatási miniszter felkéréssek, hogy iskolalátogatóknak csak egyesületi tagokat nevezzen ki.

A Rudnay Béla alelnök által betervezett évi jelentést helyeslőleg tudomásul vették, megállapították a jövő évi költségvetést 42,000 frt kiadással, tudomásul vették a zárszámadást és Baross Gábor és Csaky Albin minisztereket és Thuróczy Vilmost tiszteletbeli tagokul választották meg.

Délután a szinkörben bankett és este a gyogyteremben sikerült táncmulatság következett. Reggeli 5 óra volt, midőn a cigány az utolsó csárdást is elhuzta. . . .

KOSTENSZKY GÉZA.

VÉGE

A KÁROLY-HID PRÁGÁBAN.

Az őszi aradások, melynek némi csekély nyomát a mi fővárosunk s különösen a Margit-sziget is megérezte, sokkal nagyobb kárt okoztak a monarchia másik felének két nagy városában Bécsben és Prágában. Ennek a nagy árvíznek egyik áldozata a híres Károly-híd a Moldva folyó felett, mely Prága két részét kötötte össze egymással, s mely hasonlóan a mi lánchidunkhoz, az ősi fejedelmi Hradszin várral együtt Prága képeinek tipikus ábrázolásai között a főhelyet foglalta el. Prágában járt ember mind ismerte ezt az ősrégi és tekintélyes hidat s Prága tájképein mindenütt feltalálni. Mindkét végén figyelmet felkeltő nagy tornyok s a tömör kőszlopokon egész sereg szent-szobor jelképeztek ezt a híres építményt. Az árvíz ugyan csak három ívet szakított el belőle, a többi rész teljesen ép maradt, de az elszakított részen volt többek közt a csehek nagy-hírű védszentjének, Nepomuki Szent János kőszobrá, állítólág azon a helyen, a hol ezt a híres szentet, azért, mert a gyónás titkát megszegt, nem akarta, egy szarok cseh király a Moldvába lökette. A cseheknek valóságos nemzeti jellegű szenthelyök volt ez a szobor s nagyon ritkán lehetett átmenni a híres hidon úgy, hogy a szobor előtt néhány térdepelő imádkozó buzgó embert ne lehetett volna látni. Mellékesen megjegyezzük itt, hogy a szent holtteste is Prágában van, a csinos ó-góth stylan épült székes-egyházban egy külön szekrényben. Az elszagott hid felépítését már most tervek s kiszámították, hogy az épen maradt rész felhasználásával a Károly-híd helyreállítása csak 250,000 forintba kerülne s 18 hónap alatt az egész elkészülhet.

AZ ELSŐ ELECTROCUTIO.

(Kivégzés villam-árammal.)

A törvényesen elítéltek kivégzési módja a különböző korokban s az egyes népeknél tudvalevőleg nagyon különböző volt s még ma is az. A modern humanisztikus érzelmű közvélemény, legalább a műveltebb országokban diadalra juttatta azt az elvet, hogy a kivégzések mennél gyorsabban s lehetőleg fájdalom nélkül történjenek. Igen természetes volt, hogy napjainkban, midőn a villamosság csodás erejét oly sok alakban tanultuk megismerni, a szakkörökben az az eszme is felmerült, hogy ezt az erőt a kivégzéseknél is alkalmazni lehetne. A mult évben hosszas vita és tanakodás után New-York állam hatósága végre kimondotta, hogy ezentul a kivégzések villamerővel kell eszközölni s ezzel életbe lépett egy új szó is: *electrocutio*, vagyis villam-áram segítségével való kivégzés.

Egy Kemmler nevű, gyilkosságért a mult évben halálra ítélt, bűnös lett volna az első, kin az új ki-

végzési módot gyakorlatilag kellett volna fölvenni. Az elítelt ügyvédek azonban tiltakoztak a szokatlan eljárás ellen s a felelősök miatt késett az ügy és csak a jelen évben márczius 21-én döntött a törvényszék az eredeti határozat értelmében. A kivégzés ily módon csak a nyáron, aug. 6-án reggel történt meg a auburni fegyintézetben, nem nyilvánosan ugyan, de számos meghívott szakértő és hírlapíró jelenlétében, kik mindannyian nagy kíváncsisággal várták az új kivégzési mód lefolyását és eredményét.

A hozzá való készülékek, a mint azt képeink is tanúsítják egészen szokatlanok voltak. Az elíteltet hinta-székhez hasonló erős széken nyújtóztatták ki, oly módon, hogy teste csaknem egészen vízszintes fekvésűvé lett. Fejét, kezét és lábait lekötözték, hogy ne mozgathassa s ezankivül a villamóram érintkezése végett fejére ércszipkát, lábaira pedig szintén ércsodronylemezeket alkalmaztak, melyekből a sodronyok a másik szobába vezettek, hol a dynamó-gépet elhelyezték. Egyetlen emelvény mozgatását elegendőnek tartották arra, hogy a villamos áram áthatoljon a testen s így a halált egy pillanat alatt előidézzék, mint a mennykőcsapás.

Az első kísérlet — habár állatokon előzőleg több sikeres próbát tettek vele — épen nem felelt meg annak a reménynek, hogy az erős villamóram az elíteltet rögtön és fájdalom nélkül öli meg. Ellenkezőleg, mint azt a jelen volt szakértők egyhangulag állítják, a kivégzés lefolyása borzasztó volt. Már magában az, hogy az elíteltnek előbb lenyírták a haját, s felöltöztetése és elhelyezése 17 percet vett igénybe, többet tehát, mint a mennyit az eddigi kivégzéseket megelőző előkészületek igényelnek, különösen hatott a nézőkre. De még nagyobb baj volt, hogy az első erős villamóramra nem állott be, mint várták, azonnal a halál. A kivégzendőnek egész teste összerázkódott, a kezek és lábak összezugorodtak s azután merevség állott be, úgy, hogy már az ércszipkát le is akarták venni a testről, midőn észrevették, hogy még léleklék. Pár perc múlva pedig a látszólagos halott hörögni kezdett, száját hab lepte el s melle görcsösen zihált. Újabb áramot bocsátottak rá, de ez sem szüntette meg a görcsös rángatózást. Csak a harmadik, négy perczig tartó áram után következett be a valódi halál, bár az orvosok állításai szerint Kemmlernek már az első villamóram után el kellett vesztenie eszméletét s fájdalmat nem érezhetett, a minthogy arca épen nem torzult el. Emeltesre méltó még az is, hogy a holttesten több égési nyom mutatkozott.

A szerencsétlen kivégzés leírásai az amerikai sajtóban oly nagy felháborodást keltettek, hogy az electrocutio további kísérleteinek abbahagyása biztosra vehető s legalább jó hosszú ideig senki nem fognak villamósság által akarni kivégezni. A híres Edison azonban, ki jelenleg a villamósság kérdéseiben a legelső tekintély, határozottan kijelentette, hogy a kivégzésnél rosszul alkalmazták a villamósságot, mert a villamóram egyik végét a fejre tették, holott a haj nem jó villamóvezető, sőt elszigetelő s az áramnak előbb a koponyán kellett átmennie; sokkal helyesebb lett volna szerinte a másik áramot a kezeknél erősíteni meg.

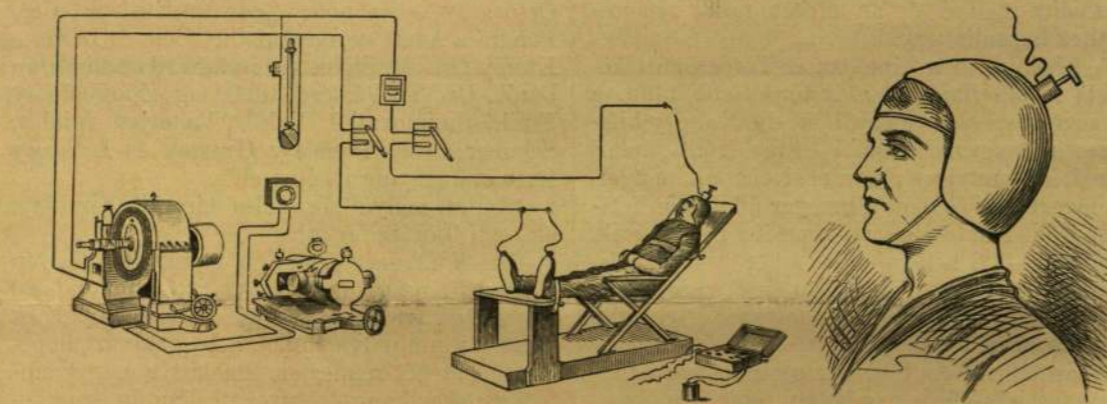
IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Andrássy-adomák, apróságok, czimen az Athenaeum kiadásában egy kötet jelent meg, melyet *Scots Pál* hírlapíró állított össze, egybegyűjtve az elhunyt államférfiakra vonatkozó néhány történelmi és életrajzi adat mellett számos apróságot, elméséget. Ezekben gróf Andrássy bővelkedett, s tudvalevő, hogy száraz viták helyett gyakran egy-egy találó hasonlattal, ötlettel világosított meg bonyolódott kérdéseket.

A gyűjtemény kezdődik az 1851 szept. 22-ikén hozott halális ítélettel, aztán végig kíséri ifjúságát, a szabadságharc alatti szerepét, miniszterelnökségét, külügyministerségét, magán életét, hogy társalgásából, politikai beszédeiből, vagy másoknak Andrássy-illető megjegyzéseiből állított össze könnyű jellemzését, s a nagynevű államférfiút a világlátásban mutassa föl. *Mikszáth Kálmán* írt előszót a 130 oldalnyi könyvhöz, s többi közt ezeket mondja: «Itt vannak összegyűjtve szellemes ötletei: az Andrássy-mondakör. Találó mondások, szellemes

aperüek, politikai ötletek, sokszor nagy képek, megvilágítva apró gyertyákkal, fényes lelkének színporkái. Némelyiket talán nem is mondta, sőt bizonyosan nem is mondta egynehányát, csak úgy ráragadt, ő hozzá kapcsolta, mert az emberek a csóka ösztönével egy helyre szeretik összehordani a fényeset... A kinek tetszeni fog a könyv, az úgy szól majd magában: «Mégis nagy ember volt ez az Andrássy.» A kinek pedig nem fog tetszeni, annak haragja a szerző ellen fordul: «Ügyetlenül van megcsinálva.» De nem tesz semmit. Vigasztalódjék, (ha csakugyan érné a kritika tövisé) én magam akárhányszor láttam már olyan embereket, a kik mások számára kötöttek az ép koszorukat, s hallottam őket, a mint a virágok közt babrálva fölösszisszennek: «Ejnye, de megszurta a kezemet!» A csinos kiállítású kötet ára 1 ft.

Magyar írók élete és munkái. A m. tud. akadémia megbízásából írta *Id. Szinyei József*. Első kötet. Negyedik füzet. *Kiadja Hornyánszky Viktor* akadémiai könyvkereskedése. E vállalat közhasznú voltát s irodalmi értékét minden újabb füzet szembevetendőbbé teszi. A most kiadott negyedik füzet Balogh Péterrel kezdődik s *Bartha Tamással* végződik. Egy maga 277 életrajzot tartalmaz s az eddig megjelent négy füzet 1095 író életéről s munkásságáról ad tájékoztatást. E számok eléggé mondják minő nagy anyagot hordozott össze Szinyei József szorgalma s minő hasznos munkát végzett az anyag rendszeres feldolgozásával. Régen elfelejtett, vagy nem is ösmert írókról, kiknek emlékét csak a nagy könyvtárak egy-egy nyomtatványa őrzi, taláink pontos adatokat. A nagy mű teljes képet ad a magyar irodalom terje-

AZ ELSŐ ELECTROCUTIO. (KIVÉGGÉS VILLAMÓSSÁGGAL.)

delméről, valamennyi munkásáról. Füzetenként 50 krral, az évnegyedenként megjelenő 4—4 füzetre 2 ftal lehet előfizetni.

A magyar törvényhatóságok jogszabályainak gyűjteményéből a tud. akadémia ismét egy terjedelmes kötetet bocsátott ki. Összegyűjtötték, felvilágosított, összehasonlított és utaló jegyzetekkel ellátták: dr. *Kolozsvári Sándor* és dr. *Óvári Kelemen* kolozsvári egyetemi tanárok. A második kötet második fele jelenti meg most egy nagy kötetben, folytatva a tisztáninnyi törvényhatóságok jogszabályainak közlését, és pedig a kiváltságolt kerületi státutumokat, továbbá a városi státutumokat. Becses anyag ez régi jogi életünkre, önkormányzatunkra, s most, mikor az adminisztráció reformja közeledik, bizonyos tekintetben alkalomszerű is. Ára 4 ft 50 kr.

A magyar nyelvelfutési szótárból ismét elkészült egy gazdag füzet, Szarvas Gábor és Simonyi Zsigmond szerkesztésében. A második kötet 6-ik füzetéhez jutott el most a vállalat. E füzet a «mély»-ről a «nemzet» szögig terjedő szócsopotról számol be. Egy füzet ára 1 ft.

Wohl Stephanie hátrahagyott iratai a szerzőnő arcképpel most jelent meg két vastag kötetben az Athenaeum társaság kiadásában. A korán elhunyt író nő szétszórtá megjelent, s hátrahagyott iratait nővére, Wohl Janka rendezte sajtó alá, ki az előszóban meleg szeretettel emlékezik meg Wohl Stephaniáról, jellemezve a széptehetségű írónőt, ki még gyermekkorában kezdett az irodalommal foglalkozni, s kinek műveiből többet idegen nyelvre is lefordítottak.

Az új két kötet kisebb dolgozatait foglalja össze, melyek mély kedélyt, éber figyelmet és szellemes tükröznek vissza. Negyvenegy dolgozatot vesz az

olvasó a két kötetben, különböző címek alatt csoportosítva. A tárgy is változatos: uti benyomások, elmélkedések, ismertetések, iránycikkek, tárczaszerű dolgozatok. Mutatják ezek az írók eszmekörének szélességét, ismereteinek bőségét, élénk tollát. Az első kötet nagyobb felét uti benyomások foglalják el, leginkább Olaszországból, nevezetesen Rómából, Nápolyból, továbbá magyar vidékekről. Majd az üngyilkosságról következők két elmélkedés: «A szerelem mint gyilkos» és «A realizmus áldozatai» czim alatt. «Tarka lapok» czimen pedig genre-képek, tárczacikkek vannak együtt. A második kötet folytatja a «Tarka Lapokat» ezt kiegészítik «Kritikai Lapok», zenéről, könyvekről. Végül «Emlények» czimen az írók elhunytak irt levelek, cikkek (gr. Zichy Gézáról, Justh Zsigmondól, Hevesi Lajostól) rekesztik be a két kötetet, melynek ára 3 ft.

Az ethikai determinizmus elmélete, írta Pauer Imre, a magyar tud. akadémia által a Gorove-díjjal jutalmazott pályamunka, melyet méltán ért az akadémiai kitüntetés. Mind inkább veszt erőben a régi ethika ama sarkalatos tétele, mely a cselekvésekért a független szabadakaratot tette felelőssé. Pauer azt a tételt hirdeti és védi, mely a cselekedeteket a független szabad akarral igazolja. Pauer első sorban a szabad akarat elméletét világítja meg, keletkezését és lényegét kritikailag boncolva. Aztán vizsgálja az embert mint embert és mint társadalmi lényt, az erkölcsiségben találva a cselekvések rugóit, ezek legfőbb nyilatkozásának az önzetlenséget mondva. Rendszerének egyik sarkalatos tétele az erkölcsi felelősség és beszámítás elve, melyből az erkölcsi kötelesség származik. A kötelességek összekötőzése s

ezek megoldása után fejtegeti a moralitás megvalósulásának tényezőit, a megvalósult érények és vétkek formáit. A munka egyik előnye a nyugodtság, melylyel a kérdést tárgyalja és személyeket nem von be fejtegetéseibe. Ára 1 ft 20 kr.

Budapest fővárosi tájékozási tervrajza jelent meg az Eggenberger-féle könyvkereskedésben (Hoffmann és Molnár), mely a fővárosat nemcsak az utcák térképében tünteti föl, hanem e mellett mintegy madártávlatból (a Margit-szigetről véve föl) egyes nevezetesebb épületeit, palotáit, hegyeit, ültvényeit belerajzolja is mutatja, úgy hogy az idegen könnyen tájékozhatja magát, s képet kap Budapestről. Az illusztrált térkép, melyet Benedikt J. rajzolt, például az Andrássy-út egyik oldalának egész palotasorát is szemlélteti. A terjedelmes és színes nyomású térképen minden lerajzolt épület aláírásal is el van látva. A hozzá mellékelt fényképek magyar, német és francia nyelven sorolja föl Budapest nevezetességeit, melyeket e kulcs és a térkép összevágó számai szerint pontosan ki lehet keresni. Ára 1 ft.

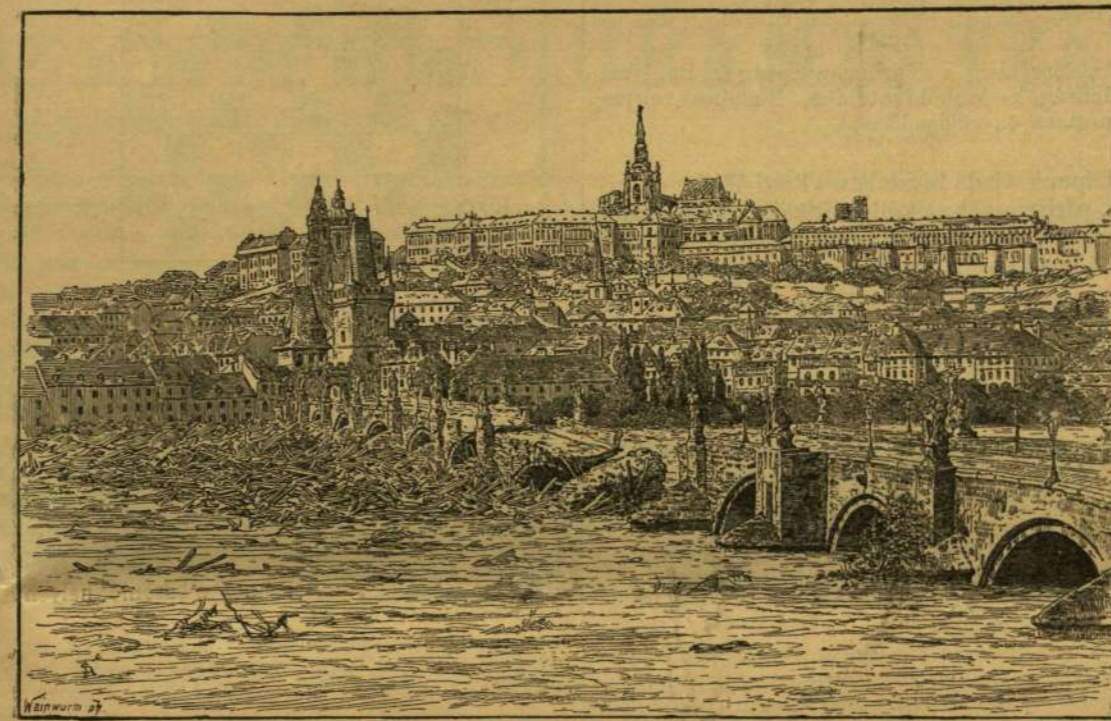
Folyóiratok. A *Természettudományi Közöny* szeptemberi füzetében a nagyobb közlemények: «A cukorgyártásról», Szilasi Jakabtól. «A kritikus napok», dr. Lakits Ferenczről. «A jelenkor chemiai problémái» (V. Mayer beszéde), közli Hankó Vilmos. Változatos rovatok érdekessélik a füzetet. — A *Magyar philosophiai Szemle*, melyet dr. Bokor József szerkeszt a tud. akadémia támogatásával, új füzetében Domanovszky Endre érdekes tanulmányt közöl Petraráról. Pikler Gyula folytatja az objektív létben való hit lélektanáról írt dolgozatát, mely angol nyelven is megjelent, ismertetve Comte Agost filozófiai rendszerének utolsó tagozatát. A folyóirat egyik közleménye Schlauch nagyváradi püspök beszédével foglalkozik, mely ellen az Esztergomban

megjelent kath. tudományos folyóirat, a «Magyar Sion» védelmébe vette az evolutio, vagyis a leszármazás, tanát. A *Közegészségügyi Szemle*, melyet dr. Oláh Gyula szerkeszt, augusztusi füzetében jóra való közleményekben szól hozzá a közegészségügyhöz. Maga a szerkesztő, dr. Kun Tamás, dr. Posgay Lajos, dr. Szentpétery Lajos, dr. Kiss Ferencz irtak e füzetbe.

A népszínházban szept. 25-ikén érdekes színi kísérlet volt. *Funták Agnes* k. a., Funták Sándor ismert fővárosi ügyvéd leánya lépett föl a «Kertészleány» operette főszerepében. A kisasszony, ki a fővárosi társaséletnek egyik megnyerő alakja, az utóbbi években Bécsben tanult énekelni, s több ízben fellépett hangversenyekben. Színpadon ezúttal tett először kísérletet. Iskolázott, rokonszenves hangja, eleveleg sokszor érvényesült az első kísérletnél, mely természetesen nem volt elfogultság és lámpaláz nélkül. A közönség buzdított fogadta, s bokréttákat is kapott.

Pázmán lovag a czíme egy víg operának, mely a bécsi udvari operában kerül színpadra. Zenéjét Strausz írta, szövegét pedig Arany balladája után Dóczy Lajos. Arany «Toldi»-ját pedig Michalovits Ödön dolgozza most magyar operának.

Az akadémia dísztermének freskói. Lotz Károly jeles művészünk elkészítette az akadémia terme számára a második freskó csoport színvázlatát. Az

AZ ÁRVIZ ÁLTAL MEGRONGÁLT KÁROLY-HID PRÁGÁBAN.

első csoport tudvalevőleg már két év óta disziti a termet. Ezzel szemközt lesz a másik fali kép, szintén három részre osztva. Míg amaz az ország alapítását, politikai eseményeit tünteti föl, emez a művelődés és kultúra kiemelkedő mozzanatait foglalja össze.

Középén Mátyás király ül tudósi körében. E csoporton látjuk Bonfinius és Galeotti Marco történetírókat, Janus Pannonius pécsi püspököt és költőt, Vitéz János esztergomi érseket, Budai Simont a hét nyelven verselő humanistát, Regio Montanus csillagászt, ki már Galilei előtt tanította a föld forgását. A csoportozattól balra Pázmány bibornok foglalja el a közép helyet, a mint tanait terjeszti. Tőle balra protestáns papok vitakoznak, míg jobbfelől Verbőczy áll. A jobbra eső részen a XVI. és XVII. század irodalmának főbb alakjai csoportosulnak Zrínyi Miklós a költő és Gyöngyösi István köré. Itt látjuk Tinódi Sebastyent az elmaradhatatlan lanttal kezében, Faludit, Mikos Kelemet, Balassa Bálintot, a mint számkivételbe megy stb.

Makart festménye a műcsarnokban. E hó 24-ike óta a műcsarnokban Makart egyik legszebb műve van kiállítva: «Bachus és Ariadne», mely oly terjedelmes kép, hogy a műcsarnok nagy termének egyik falát tökéletesen elfoglalja. A kép érdekességét növeli, hogy eddig még nem volt kiállítva, s csak hírből ismerték.

«Bachus és Ariadne» a legett bécsi Ringszínház előfőgönyyének volt színpada. Makartot azonban a színház intézői elkedvetlenítették, úgy hogy a már kész képet visszavonta, és tetemes változtatásokat téve rajta, a mostani alakja át dolgozta. Egy gazdag angol műbarát beleszereltet a ragyogó színpompájú képbe, megvásárolta és olyan féltékenyen őrzi, hogy a legújabb hetekig csak nagyon kevesen gyönyörködhetek benne. A kép a híres bécsi művész legjobb idejéből származik s elsőrendű alkotásból való. Egyesíti magában Makart összes előnyeit, a gazdag színeket, a mesteri technikát, a

tárgy könnyen ható tulajdonságait; de meg van benne e művész fogytakozása is, a kevés jellemzés, a meztelen tagokkal való affektálás és rajzolás hibák. «Bachus és Ariadne» egy kezdődő bachanália, mythologiai szabadsággal. Istennők, bachansók, nimfák szépsége ejti mámorba Bachust, a sileneket, a faunokat, a mámor uralkodik mindenütt. És ez jól van kifejezve a képen, melyen egy fantasztikus, mythologiai élet szilajúsága tárul elénk, s Makartnak bő alkalmat nyújt, hogy a női szépséget ismét és ismét szerepeltesse. A mythologia szerint Theseus azzal hálálta meg Ariadne híres fonál-ajándékát, hogy hitvesévé fogadta. De Naxos szigetén elhagyta Minos leányát, mert Bachus, kinek a szigetet szentelték volt, alámában halállal fenyegette. E hegyek nimfái közlik Ariadnéval férje szökését és okoz az elhagyott nő előtt — és ezt a jelenetet ábrázolja Makart festménye — megjelenik Bachus, tekintete vigasztalást, szerelmet fejez ki és a királyleány, mint tudjuk, névéje is lesz az ifjúnak. A festményen, melyen Bachus a szilének, szatírok és a Nysa szigetén őt nevelő nimfák kíséretében jelenik meg, a művész valósággal elemében van. Bachus lármás trombita- és fuvola-szóval, «Evan, Evoé» kiáltásokkal elővonul, szilaj, tomboló hadát egészen az ő világába illesztheti be, és alkalmat nyújt neki a legravurosabb színpompá bemutatására. A feltűnő festmény körülbelül egy hóig lesz a műcsarnokban. A hatás fokozására a terem egészen el

Keleti Gusztáv igazgató részletes jelentés tett az év folyamán rendezett vidéki kiállításokról. Három helyen volt az idén kiállítás: Kolozsvárt, Brassóban és Nagy-Váradon. Összesen 21 műnek akadt vevője 1923 ft értékben; a belépti jegyekből eredő 3520 ft bevételét 420 ft-tal haladja fölül a kiadás s ez a deficit az utalvány mellett még csökkenység. Ligeti Antal síremlékére a társulat 500 ft-ot szavazott meg, Nagy-Károly városa 50 ft-ot küldött; valószínűleg Budapest is hozzájárul. A jövő év elején alkalmasnak ki fogják állítani a műcsarnokban Graf nagybecsű ó-görög arcképgyűjteményét, mely most Bécsben látható. A választmány az aradi vértanúszobor leleplezésére Keleti Gusztáv, Feszty Árpád, Strobl Alajos és Vastagh György tagokat küldötte ki. Szilajyi Dezső igazságügyminiszter a törvénykezési palota nagyterme számára Feszty Árpádnál hat falképet rendelt meg és a társulatot kérte fel a készülő freskóképek kartonjainak megírására; a társulat kebeléből kiküldött bizottság nagy elismeréssel hagyta jóvá Feszty Árpád e műveit. *Semrecsányi Miklós* titkár párisi és spanyolországi utjáról tett hosszabb jelentést, melyet a választmány tetszéssel fogadott.

A heraldikai és genealogiai társaság szept. 25-iki ülésén Nagy Imre elnökelt. Dr. *Szedeckzy* Lajos bemutatta *Csoma Józsefnek* «a Vajdai család 1431. évből származó cimereiről» szóló értekezését, a gyönyörűen festett czimer rajzával együtt. Ezután *Féjerpataky* László titkár olvasta fel dr. *Karácsonyi* Jánosnak «Mese vagy valóság?» című dolgozatát, melyben a Miczbán-féle származás mondiáját okiratok alapján fejtegeti s tagadja annak valódiságát. Dr. *Szedeckzy* Lajos még több czimeres nemeslevelet mutatott be. A társaság az évi naggyűlést december hó 6-án tartja.

A délmagyarországi muzeum-társulat ifj. Ormos Zsigmond volt alispán lelkészönése folytán. *Dészin* Achill alispánt választotta igazgatóvá. Az új muzeum ünnepélyes megnyitását jövő évre halasztották, a mikor a kiállítás egész Dél-Magyarországi intelligenciáját Temesvárra fogja vonzani.

A «Jó-ziv»-egylet 1500 ft-ot utalványozott a zólyomgyepei tűzkárosultak és 350 ft-ot a csikvárdotfalvai jégkárosultak részére.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapestén. A királyi udvart október közepére várják Budapestre. Ezért a királyi palota javítását és a terme díszítését sűrűgösen befejezik.

Károly Lajos főherceg és neje Kis-Tapolcsányban. A főhercegi pár egy hetet töltött magyarországi új birtokán, Kis-Tapolcsányban, s ez időt arra is felhasználta, hogy megismerkedjenek Tapolcsány környékével. A főhercegi párt ugy oda utaztatban, mint kirándulásban a megye és egyes községek a legszívesebben üdvözölték. A főhercegi pár részt vett vadászatokban is, s meglátogatta Aranyos-Maróton Migazzi grófot. Szombaton készültek elutazni; novemberre még visszatérnek vadászatra.

Mária Terézia főhercegnő minden hajnalban kirándult az erdőre szarvas bőségét hallgatni, melyben nagyon gyönyörködik, Kalmár erdőmester kocsiján indultak rendszerint ketten a psziki pagonyra. A vadászlatnál félórás gyönyörködött a vadak hangjában, aztán gyalog cserkészni indult. A főhercegnő fáradhatatlan és türelmes hegyász. Nyolczkor visszatérve, reggelizik férjével, ki hétkor kel s nyolczkor a parkban sétál. Reggeli után a főhercegnő pihen, férje pedig hadsegédével az irodában dolgozik tízenkettőig. A második reggeli után mindketten sétakocsizást tesznek a birtokon. Ötök visszatérnek a kastélyba, mikor a főherceg ismét munkához fog, a főhercegnő pedig megint vadászni megy Kalmárral. Este kilenczre pontosan megérkezik s vacsora után, melyet férjével költ el, kézimunkát vesz elő. Csak tizenegy óra felé vonul vissza a főhercegi pár. A kastély jobbszárnyán laktak; a balszárny irt. — A főherceg a klérus üdvözlétére így válaszolt: «Igen szíven köszönöm magam és a főhercegnő nevében a szép fogadtatást, jól esett szeretettel hazánkban megjelenhetni és reményem, hogy jövőre hosszabban fogunk itt tartózkodni.» A főherceg a kastély főcsúcsára nemzeti zászlót, balszögletére saját zászlót: vörös-fehért, jobb szögletére a főhercegnő színeit: fehér-kéket vonatta fel. Más zászló nem leng, mert a főherceg kijelentette, hogy: «Úgy vagyunk itt, mint magyar birtokosok, mint szép magyar hasznú gyermekek, polgárai.» Szigorú rendeletet adott ki, hogy a kastély újjáalakításánál, berendezésénél a munkát kizárólag magyar vállalkozóknak adják ki és pedig különös tekintettel a Tapolcsány-vidékiekre. Erelendte továbbá, hogy az uradalom adminisztrációja csupán magyar nyelven vezessék. A főherceg meglátogatta *Szlávy József* koronáért is Zeitra-Ujfaluban.

Japán vendégek. Dr. *Maszataga* Yumano törvényszéki orvosi előadó a japáni esztári igazságügyminiszteriumban, és dr. *Ainoske Suzuki* négygyógyász, és dr. *Kosaburo Kishi* ügyvéd Budapestre

érkeztek, hogy itt az orvosi és az igazságügyi intézmények tanulmányozzák. A japán vendégek meglátogatták dr. Fodor József és dr. Ajtay Sándor egyetemi tanárokat. Hosszabb időt szenteltek az új törvényszéki orvostani intézet megtekintésére, miután a japáni kormány hasonló intézetet akar emelni Tokióban. Megnézték az élettani és vegytani intézetet s átrándultak a Margitszigetre is. A törvényszéki palotát, a közigazgatási és a kőbányai serfőzötelepeket és sertésszállásokat is figyelmesen megvizsgálták.

Stefánia trónörökösne Olaszországban. A trónörökös özvegye jelenleg Olaszországban utazik. E hó 25-ikén Veronába érkezett. A fejedelmi hölgy mindent megőrizt inkognitóját.

Főherczegek Görgényben. Görgényben ez évben is lesznek medveadászatok és október 3-án kezdődnek meg. Hír szerint Ferdinánd Frigyes és Ottó főherczeg, Lipót bajor herczeg és több mágns fog résztvenni a vadászatban.

Munkácsy Bécsben. Munkácsy Mihály néhány nap előtt Bécsbe érkezett, hogy jelen legyen nagy plafond-festményének a mútörténelmi muzeumban való elhelyezésénél. A mint a festményt Bécsben a rudról lecsavarták, kitűnt, hogy a mennyezet befedése nem elég. Azonnal sürgőnyözték a mesternek, kérdezve, hogy mitevők legyenek. Munkácsy aztán maga utazott Bécsbe s a muzeumban egy kis műtermet rögtönzött magának, hol a hiányzó rész pótlásához azonnal hozzáfogott. Munkácsy a jövő hó elején Budapestre jön, s október 6-ikán jelen lesz Aradon a vértanuk szobrának leleplezésén.

Az aradi vértanuk szobrának leleplezési ünnepére a programm már meg van állapítva.

Október 6-ikán reggel 8 órákor gyülekezés a városház előtt; 9 órákor gyászistentisztelet a minorita-templomban. Isteni tisztelet után gyülekezés a városháza előtt, s felvonulás a Szabadság-térre. A szobor előtt gyászdal, éneklés a dalárdák. A megnyitó beszédet Salacz Gyula polgármester tartja. Beszéd alatt a szoborról a lepel lehull, miatti a "Hymnus" éneklés a dalárdák. Zala átadja a szobrot és Salacz polgármester Arad városa nevében átveszi azt. Palágyi Lajos ódáját szavalja ezután Somló Sándor, Lukácsy Miklós az aradi honvédegyetelnőke emlékbeszédet mond. Végül a "szózat" éneklése alatt a koszorúk a szoborra tételnek. Délután a kivégzési helyen folytatják az ünnepelt. A városház elől 3 órákor vonulnak ki a szomorú helyre, hol Tiszi Lajos és Barabás tartanak beszédeket.

Rökk Szilárd, a nemes emberbarát emlékét kegyeletesen megülte e hó 25-ikén az orsz. állatvédő egyesület, melynek Rökk szintén nagy öszeget. 50,000 frtot hagyott. Szalkay Gyula főtitkár mondott emlékbeszédet.

Postagalambok versenye. A baromfitenyésztők országos egyesületének postagalamb-szakosztálya ez idei tenyésztési fiatal galambjaival e hó 21-én Szolnokról Budapestre versenyrepülést rendezett.

A három évre beosztott budapest-gyulafehérvári utvonálnak ez az első szakasza. Jövő évben Aradig, 1892 ben pedig Gyula-Fehérvárig fognak ugyanazon postagalambok trainiroztatni. Az ideai trainingben nyolc egyetli tag vett részt, összesen 143 galambbal. Szolnokon pontban déli 12 órákor szabadon bocsátatták a galambok. Ezalatt títhon a galambok tulajdonosai és az ellenőrzésre kiküldött bizalmi férfiak lesték a körülbelül 2 órára várt légutasokat. A Közletken ülésező bizottságnak 1 óra 46 perczkor elsőnek bemutatottott dr. Dirner Lajos szabályszerűen lebélyezett 306. számú galambja. E galamb, Zerge-utca 26. szám alatti duczába 1 óra 37 perczkor ért be, a mi, tekintve a galamb 6 hónapos korát és a Szolnok és Budapest közötti 101 kilométernyi távolságot, fényes eredménynek mondható. Másodiknak 2 óra 10 perczkor dr. Dirner 300 számú galambja ért be; harmadik volt 2 óra 34 perczkor Gasparetz Géza galambja. A többiek is mind megérkeztek. Az első díj 100 frank volt aranyban.

Az őszi löversenyek e hó 25-én vették kezdetüket, s két héten keresztül egész október 12-ig tartanak. Ez időre 8 versenynap van kitűzve, s mindenkor nagy díjak kerülnek kiosztásra, jó lovak mérkőznek egymással s így nagyon érdekes versenyekre vannak kilátások.

A csütörtöki megnyitó verseny gödöllői díját gr. Apponyi "Advance Flag"-ja, az eladó verseny 1000 frtját Péchy Andor jó hiru "Rusnyák"-ja vitte el. A hatvani díj-ban ismét gr. Apponyi egyik lova "Alfonso", a Handicapban Capt. Violet. "Aranykú"-ja, a Welter-Handicapban gr. Wenckheim D. Nulight-je, a II. oszt. eladó versenyben Blaskovich M. "Fehő"-je érkeztek be elsőnek. A legközelebbi verseny szept. 28-án, vasárnap lesz.

Előfizetési fölhívás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése szeptember végével lejárt, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

A Vasárnapi Ujság	8. —	4. —	2. —
A Világkrónikával együtt	10. —	5. —	2.50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12. —	6. —	3. —
A Világkrónikával együtt	14. —	7. —	3.50
Csepán a Politikai Ujdonságok	6. —	3. —	1.50
A Világkrónikával együtt	8. —	4. —	2. —

A "Világkrónika", mint hetilapjaink kiegészítője, a hazai és külföldi általánosanabb érdeklődésemet részletesen ismertető és magyarázó cikkeken és képeken kívül nagyobb elbeszéléseket és regényeket is közöl képekkel illusztrálva, úgy szintén uti rajzokat, nép- és tájismertetőket, szemléltető jelentéseket a hazai és külföldi közérdekű dolgokról, találmányokról, fölfedezésekről, ugyszintén mulattató közleményeket, közhasznú tudnivalókat, képtalányokat, tréfás feladványokat, stb.

A Világkrónika hetilapjaink előfizetői fél-évre 1 frt, negyedévre 50 kr. pótdíjért rendelhetik meg.

Az előfizetések a "Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok" kiadóhivatalába, Budapest, egyetem-utca 4., küldendők.

Lapunk kiadó-hivatala a "Pesti Hirlap" című, pártszínezet nélküli politikai napilap kiadó-hivatalával egyezsége lépett, hogy azok, a kik a két lapot együtt rendelik meg, kedvezményesen áron fizethetnek elő, és pedig:

A "Vasárnapi Ujság" a "Pesti Hirlap"-pal:	
Egész évre	21 frt — kr.
Félévre	10 " 50 "
Negyedévre	5 " 25 "
Egy hóra	1 " 80 "

A "Vasárnapi Ujság" és "Politikai Ujdonságok" kiadóhivatala: Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

HALÁLOZÁSOK.

STEIN LŐRINCZ, hirneves nemzetgazdasági író, Bécs egyik kitünősége, meghalt szept. 23-án. Stein 1815-ben Eckernordében született. 1855-ben a bécsi egyetemre az államtudományok tanárává nevezett ki. Számos jeles művet írt, melyek a nemzetgazdaság és a közigazgatás terén uttörők voltak. Érdekes, hogy e jeles nemzetgazdász a saját háztartásában oly szerencsétlenül alkalmazta elméleteit, hogy néhány évvel ezelőtt esőbe jutott. Elméleteit hazánkban számos tanítványa hirdeti, köztük Kautz Gyula egyetemi tanár és főrendiházi tag.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Nagy Frigyes, huszti ref. pap, alig 42 éves lelkipásztor, kit a szélhűtés akkor ért, mikor éppen Schmidt Károly gyógyszerész nejét temette, s a szertartás közben halva roskadt össze. — Id. TÉGLÁS GÁBOR, Sepső Szentgyörgy köztisztviselői polgár, életének 75-ik évében; styukant gyógyszerész a boldogultban; Téglás Gábor, dévai igazgató-tanár, akadémia lev. tag, Téglás István, állami népiszkola igazgató, Téglás József, polgári iskolai tanár és Téglás Károly, akadémiai tanársegéd. — CZIGANY GÁBOR, gutorföldi földbirtokos és postamester, Zala-Egerszegben, 51 éves korában. — STEIGLENER KÁROLY, akadémiai festő és rajztanár, 71 éves korában, Budapestben. — NÉMETH KÁROLY, a budapesti ágostai hitv. magyar és német egyház hitoktatója. — KÖVÉSSY EDE, az első magyar büvész, ki sokat adott hazafias és jótékony célokra, tűz- és árvízkirostanaknak, a Bem-szoborra, különösen az aradi vértanuk szobrára, a Bem-szoborra, különösen az aradi vértanuk szobrára, a mért Aradvárosi dispolgárnak választotta, agg korára azonban elhagyottságban maradt, 74 éves, Uj-Aradon. — VADNAY PÁL, Borsodmegyének régi tisztviselője, szolgabírája, majd Miskolcz város levéltárosa, 84 éves, Miskolczon. — CSOLLAKOVICS SEBŐ, ügyvéd, 46 éves, Nagy-Becskerekben. — DR. PÁPAY IMRE, ügyvéd, 36 éves, Hajdu-Böszörményben. — TRUFFMANN ENDRE, Bács-Bodrogmegye államépítészeti hivatalának mérnöke. — KOLLER SÁNDOR okl. gyógyszerész, 25 éves Kun-Szent-Miklóson. — ILLING György, városi képviselő, az érsekújvári takarékpénztár igazgatósági tagja, 65 éves, Érsekújvárott. — GRIM JÓZSEF, m. kir. pénzügyi nyug. számvizsgáló 60. éves korában, Szatmárt. — BIRÁNYI LUDOV. m. kir. posta-távíró-tiszt, 42 éves, Budapestben. — CZAZULA KÁROLY, nyugalmozott utmester, 66 éves, Losoncban. — HORVÁTH JÓZSEF, a Semsey-család kegyurúsága alatt álló balnaz-útvárosi kath. plébánia plébánosa, 1848-ban honvéd, 59 éves korában. — SULEK ÁGOST, evang. lelkész, 71 éves, Ruttkán. — DIENES ANTAL, ref. lelkész, 81 éves, Lásznó. — BALOGH ELEK, földbirtokos, régi honvéd, 63 éves, Csik-Szeredán.

MISKOVITSNÉ, szül. Ferenczy Izabella, a vidéki színházaknak egykor kedvelt operanékesnője, ki később Temesvárt zene- és énekiskolát nyitott, 55 éves, Csakován. — MAYER REZSŐNÉ, szül. Dombi Paulina, gyógyszerész tulajdonos neje, jótékony szellemű, köztisztviselőtlen 61 éves, Miskolczon. — BENDA IGNAZÓNÉ, szül. Sarkady Terézia, Budapestben; ugyanitt BARDOS JÓZSEFNÉ, szül. Jellinek Borbála, 35 éves.

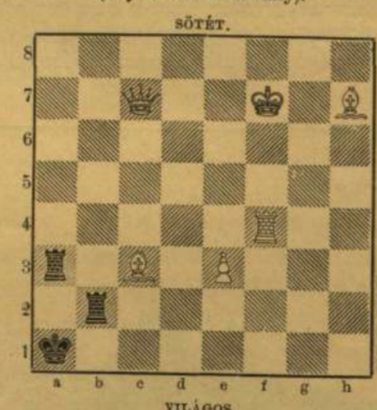
SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Síró versek. Látszik, hogy a szerző lelkeben van költői tartalom, de a költészet eszközeivel (nyelv, verselés) nem rendelkezik oly mértékben, hogy az olvasóval is éreztetni tudná, a mit érez. A II. és III. kis dalban az is baj, hogy a helyzet, mely a dal tárgyául szolgál, nem vagyunk tisztában; lehet azonban, hogy ez csak azért van, mert a beklöltött négy dal egy nagyobb ciklus kiszkaitó darabjait képezi.

D. J. Rajzoló művésztink mult heten utazta be ama vidéket, s a rajzok most már rövid időn készen lesznek.

SAKKJÁTÉK.

1622. számú feladvány. Yong N. L.-től Utrechtben. (Díjmentes feladvány.)

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1616. számú feladvány megfejtése. Weinheimer R.-től.

Világos.		Sötét.		Világos.		Sötét.	
1. Kb1—c1	Kb5—g5 (a)	1.	Bc4—a4	g6—g5			
2. Va1—b1	Kg5—h5	2.	Va1—b1	c5—c4			
3. Fe2—g2	Kh5—g5	3.	Va1—b1	t. sz.			
4. Vb1—f5 mat.		4.	Fe2—d1	g6 mat.			

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Kecskemén: Balogh Diénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A "Vasárnapi Ujság" 37-ik számában közölt képtalány megfejtése: Aristoteles.

HETI-NAPTÁR, szeptember—október hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israeltita
28.V. E 18 Venczel vt.	E 17 Venczel	16 G 17 Eufem.	14
29.H. Mihály főangy.	Mihály	17 Zsófia vt.	15 Suroc
30.K. Jeromos áld.	Jeromos	18 Eufem. pk.	16 S. 2 n.
1.S. Remigius pk.	Aladár	19 Trófin	17
2.C. Leodegár hv.	Luczán	20 Eusztát. T.	18 Áron
3.P. Kándi vt.	Fejér	21 Kódrát	19
4.S. Assisi Ferencz	Ferencz	22 Főka pk. vt.	20 Sabb.

Holdváltás. ☾ Holdtölte 28-án 2 óra 16 pk. este.

Felől szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Weisse Steindenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.45 p. Met. — glatt und gemustert (circa 150 versch. Qual.) — versendet rohen- u. stickweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Depot G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Nincs ennél jobb országos szer. Sidzina (Galicia, u. p. Jordanór). Felesésem majd egész öt évig szenvedett gyomor-bajokban, székrekedésben, étvágya is teljesen elveszett, pedig nyvan csak szedte szedte a Morison és Pserhofer-féle labdacsokat — végre is Brandt Richard gyógyszerész svájci labdacsoainak használata után nyerte vissza egészségét s elvesztett étvágyát. Fogadják ezért legzivesebb köszönetem! Wints Lajos, népiszkola főtanító. Aláírásom valódságán szolgáljon e hivatalos iskolai pecsét. (P. H.) Brandt Richard gyógyszerész svájci labdacsoai a gyógyszerárakban, egy dobozzal 70 kr., kaphatók, figyelni kell a rajta levő fehér keresztre vörös mezőben, s Brandt Richard névalírására.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyírfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, a meli a nyírfából kifolyik, ha annak törzseit ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasításai szerint, balzsammá alakítatik át, csak akkor nyer ugyazólván esodatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, a mely esáltal ténhezre ez gyöngéde válik. Ezen balzsam kisimítja az arczon a ráncokat és himlőhelyeket, ifja arczszint, a bőrnek fehéréget, gyöngédséget és féséget kelenőz; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szemlőt, májfoltot, anyajegyeket, orrvéréset, bőrrákot s a bőr minden más egyéb tisztálanságait, ara egy koronán, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr. Dr. Lengiel orvosi Benzoe-szappana a legalkalmasabb bőrápító szappan, mely a bőrt gyöngéde s finomra teszi s hivatra van a nyírbalzsam hatását előmozdítani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban. Török József gyógyszerárban, Budapest, király-utca 12. — Aradon: Ring S. gyógyszerésznél.

Kitűnő segédeszköz a bibliai oktatáshoz!

A SZENTFÖLD MADÁRTÁVLATBAN.

V. évfolyamára.

Színes tér- és tájkép, mely a szent írásból ismeretes legnevezetesebb helyeket (88-at) szemléltetve, nagyobb érdekességet kölcsönöz az oktatásnak és ezáltal minden esetre sikeresebbé is teszi azt.

Egy példány ára 20 krajczár; hat példánytól kezdve fára tekerve küldjük szét és tizenkét példányra egy ingyempéldányt adunk.

Költség-kímélés czéljából ajánljuk a megrendelő példányok árát a megrendeléssel egyidejűleg postautalványon hozzájárulást juttatni és a postai bérmentes küldésért a megfelelő díjat (5—15 kr.) hozzászámítani.

Megrendeléseket elfogad különben minden hazai könyvkereskedő.

FRANKLIN-TÁRSULAT
Budapest, IV., egyetem-utca 4.

A "Franklin-Társulat" kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtáránál kapható:

GYAKORLATI SEBÉSZET

Irta
Dr. KOVÁCS JÓZSEF
egyetemi tanár.

Első füzet. — Ára füzve 1 forint 50 krajczár.

Az egész munka 9—10, körülbelül 10—11 nagy nyolczadrét alakú ívre terjedő füzetből fog állani és 1891. év októberig teljesen kikerül a sajtó alól.

Az első füzet tartalma:

Első rész. Bevezetés. — A sebészet feladata és eszközei. — A sebészet múltja s haladásának útjai. — A sebészet az iskolában és a gyakorlatban. — **Második rész. Sebészi körismérés.** — A beteg panasza. — A körismérés eszközei: látás, hallás, tapintás, szaglás; a betegségek ezen eszközök által kideríthető tünetei. — A kutató. — A besztérés és bemetszés mint körismérés segédeszköze. — A szervek működése. — Láz. — Fájdalom. — A váladékok vizsgálata. — Körlelőzvény. — Körlelőzvény. — A kiderített tünetek egybevetése. — Statistika értéke a körismérésben. — **Harmadik rész. Általános sebészi kör és gyógytan.** — A lob (inflammatio). — A lob tünetei. — A lob kórta. — A lob okai. — A lob lefolyása. — A lob terményei. — A geny. — A lob körismérése. — A lob különböző alakjai. — Gümös lob. — Bujakóros lob. — Actinomycois. — A lob gyógytana. — A lobot okozó inger eltávolítása. — Tüneti gyógyjárás. — A nyugalom. — Hűdés és felmelegítő borogatások. — Bevezetés, vérvétel. — A geny kibocsátása. — Általános kezelés. — A lágy szövetelek lobja. — A bőr heveny lobja. — Dermatitis. — Furunculus. — Carbunculus. — Lupus. — Fekélyek. — Mechanikus eredetű fekély. — Gümös fekély. — Görvélyes fekély. — Bujakóros fekély. — A fekélyek gyógyítása. — A bőr tüntengései. — Kérgesedés. — Trükszem. — Bőrszarv. — Hegyes függölök. — Szemölcsök. — A bőr alatti kötőszövet lobja. — Elephantiasis. — A nyákhártyák lobja. — Hurut. — Croup. — Diphteria. — A nyákhártyák gümökóros lobja. — A nyákhártyák bujakóros lobja. — Az izmok heveny lobja. — Genyedő lobok az izmokban. — Az izmok idült lobja. — Gümökör és bujakör az izmokban. — Az inak lobja. — Heveny inahévely-lob. — Genyedő inahévely-lob. — Idült inahévely-lob. — Gümökóros inahévely-lob. — Az inahévely és in bujakóros lobja. — A véredények és nyirkerek lobja. — Az üterek heveny lobja. — Genyes ütér-lob. — Arteria obliterans. — Arteria atheromatosa. — Aggasi üszök. — A visszerek lobos megbetegedése. — Visszere csomók lobja. — A nyirkedények lobja. — A nyirkmirigyek lobja. — A nyirkmirigyek gümös és bujakóros lobja. — Az idegek heveny és idült lobos megbetegedése. — A csontok lobja. — Heveny csontlob. — Előszilleges heveny csontlob. — Heveny csontvelőlob. — Csontkéreglob. — Necrosis. — Csontjárválob. — Idült csontlobok. — Gümös csontlob. — Caries. — Bujakóros csontlob. — Actinomycois a csontban. — Az izületek lobja. — Heveny izületlobok. — Heveny savós izületlob. — Heveny genyes izületlob. — Hurutos izületlob. — Heveny másodlagos izületlob. — Blennorrhoeus izületlob. — Az idült izületlobok. — Idült savós izületlob. — Idült genyes izületlob. — Idült csontos izületlob. — Arthritis deformans. — Kőszényes lob. — Nephropathicus izületlob. — Athritis tabica. — Gümös izületlob. — Bujakóros izületlob. — Püggelék: A nyákerszények heveny és idült lobja.

300,000 frt
már október hó 1-jén nyerhető egészben 5 frt 75 krért és pedig:

1. Tiszai sorsjegy igérvény ára 2.50
Főnyeremény 100,000 frt.

1. Bécsvárosi sorsjegy igérvény ára 3.75
2.50

Mindkettő együtt megrendelve 5 frt 75 krért kapható

LŐRY J. BANKHÁZÁNÁL,
Budapest, hatvani-utca 17. sz.

Világosság! A legszépségszerűbb előállító Rungge-féle lámpák ragyogón világító legszépségszerűbbek. Minden lámpa a szükséges légszert önmaga állítja elő, s minden pillanatban más helyre állítható. Semmi cilyinder! Semmi béli! Sz. csővé, se kizsákol! Egy láng 4 nagy petróleumlángot pótol. Előnyös kertek, vendéglők, utak, építkezések, gyárak, huták, serfőzdek, vágóhidak, sütőműhelyek, jégpályák stb. felé. Lámpák 3 frtól kezdve bronzból. Próbálampák, hozzávalóval és csomagol. együtt, 4 frt, utánvét v. előfizetés mellett. Garagyon olcsó, árjegy. in. gyg. s. b. érm.

Louis Runge, Berlin, Landsbergerstr. 9.

"HYGEA"
Arczenőcs, mosdóvíz és [Savon] hygienicus szappan.

Ezen kiváló gondallal készített szerek a bőrnek finomságot és rugókonyaságot kölcsönöznek, az arczon lévő minden foltot, szemlőt, májfoltot, forrásság vagy fagyás által keletkezett pirosságot rövid időn elmulasztja és ezenfelül a bőrnek üde frisseséget, viruló ifjuságot és bársöny puháságot ad. **Árak:** Egy tégely arczenőcs 75 kr. Egy üveg mosdóvíz használati utasítással 1 frt. Egy darab Savon hygienicus szappan 50 kr. Valódi minőségben kaphatók magánál a készítőnél. **Egyed. József** gyógyszerárban a nagy Krištof-hoz Budapestben, továbbá: **Török József** gyógyszer. király-u. 12, **Thallmayer** és **Seltz** kereskedőnél, **Kochmeister Fr.** utódai-nál és a legtöbb magyarhonai gyógyszerárban.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtáránál kapható

A törvényhatósági közigazgatás kézikönyve.

A fennálló törvényekből és rendeletekből rendszeresen összeállította

GRÜNWARD BÉLA.

Első rész: A közigazgatás feladatai.

I. kötet: A közigazgatás és a személyi élet.
II. kötet: A közigazgatás és a gazdasági élet.
III. kötet: A közigazgatás és a gazdasági élet (folytatva). — A közigazgatás és a társadalom. — Gyámi és gondnokági ügyek. — Igazságszolgáltatás. — Katonai ügyek.

Második rész: A közigazgatás közegei a törvényhatóság körében

IV. kötet. (befejező): A község. — A törvényhatósági joggal felruházott város. — A vármegye.

Harmadik, bővített és javított kiadás.

Ara füzve 12 frt.

A négy kötet csak együtt kapható.

NAPLÓ-TÖREDÉK
az 1849-iki menekülteket, internáltakat, különösen **KOSSUTHOT ÉS KÖRNYEZETÉT ILLETOLEG,** Törökországban és az Amerikai Egyesült-Államokban.

LÁSZLÓ KÁROLY-tól.

Ara füzve 2 frt.

Kossuth Lajos a szerzőhöz 1887 február 10-én intézett sajtókezű levelének hasonmásával.

Felülmutatlan!
legjobb, orvosilag ajánlott enyhítő-szer
hőkhurut, rekedtség és hurut esetében
Közvetlenül a gyár- ból, Lipscshőli, 2 frt 50 kr. 1/2 palackért, v. 1 frt 25 1 palack- ért beküldése mellett bérmintve Ausztria- Magyarország, Cseh- országb. stb. bármely helyére. 4212

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

ÁLLATGYÓGYÁSZAT

avagy
a lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések s egyéb hasznos háziállatok betegségeinek megismerése s gyógyítása.

Állatorvosok, falusi gazdák és gazdatisztek számára

irták
EISENMAYER SANDOR
és
GÖBEL COELESTIN

Negyedik kiadás.
Ára füzve 80 kr.

A vadászat mestere.

Önképző gyakorlati utmutatás a vadászat kedvelői számára, vagyis rövid foglalatja mindazon elméleti szabályoknak, melyek megtanulása s megtartása mellett a vadászatot bárki a siker gyönyörével gyakorolhatja.

Saját és egy ötven éves vadász tapasztalataiból, s jeles kutyók nyomán írta

CSERSZILVÁSI ÁKOS.
Harmadik, átdolgozott és bővített kiadás.

Ára füzve 80 kr.

Tisztelt Reakció és Közvélemény!

Baj van a független párton!
Bár csak egy év differenz:
Mégis egymás ellen zúdul
48 s 49.
Nemszeretem némettancz ez,
S inter duos litigantes
Csak mameluk-had örül!

Mint a bikaviadalnál
A felbőszített bikák:
Ugron Eötvös úgy hajgálná
Szarvra egy a másikat.
De egymást öklelnék bátor:
Itt van Istók torreador,
S fogja őket szarvokon.

És a kik csülökre mentek,
S tréfajok már majd megárt:
Megjuhásznak előtte,
S nem bomlik tovább a párt.
Áll Istók, a béke öre,
Hát a bölcs békeszerzőre
Most előfizestek!

Bolond Istók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

"BOLOND ISTÓK"

humorisztikus képes hetilapra.

A "Bolond Istók", a legnagyobb és legdíszesebb magyar élelzap, a tizennegyedik évfolyam utolsó negyedébe lép.

Előfizetési feltételek:

október—december évenegyre ..... 2 frt
október—márczius félévre ..... 4 frt

Előfizetések, legczélzserűbben posta-utalvánnyal, a kiadóhivatalnak küldendők: Budapest, egyetem-utca 4. szám.

Felkérjük mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, azt megújítani sziveskedjék, hogy a szétküldésben akadály ne legyen.

A Bolond Istók kiadóhivatala.

Legjobb és Leghírnevesebb
Pipere Hőlgypor
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Különös ügyelemlre méltó!
Dr. FORTY WUNDPFLASTER
A hírneves Dr. Forti-féle
sebtapasz

mely rendkívüli gyógyereje, elozlató, érlelő s fájdalomt csillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb és egyszerűsággal gyógyulást eszközöl különmemű betegeknél. Egy csomag ára 50 kr. nagyobb csomagé 1 frt. használati utasítással együtt postán küldve 20 krral több.

Központi küldeményező raktár Budapestben:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál király-utca 12. sz. Bécsben: Pleban Xav. Ferenc a régi cs. k. tábori gyógyszerárában, Istvánter 1. sz., Dr. Girtler gyógyszerárában, Freitung 7. sz., Scharrer Konrad gyógyszerárában, Mariahilferstrasse 72. sz., Fritz G. és R., Blümlerstrasse 6. sz., Hasane Bruno 1. Bäckstrasse 1. Drogulistánál, Prágában: Fürst Josef gyógyszerárában, Foric 1071. Grácban: Nedved A. gyógyszer. a Mürterén. Budapestben: Schernhoffer K. gyógyt. Kristóf-ter sarkán. Ipos N. gyógyszerárában, V. ker. Nádor-utca 3. sz. Buda- y városi gyógyszerárában, városház-ter 9. Pillich F. gyógyszer. Dorosly-utca 9. sz. Urbán J. király-utca 99. sz. Kelen- györgy Kálmán-ter. Bara Zeigmond márokkói utca 2; továbbá Thalmyer és Seitz, nádor-utca 10. Kochmeister Fr. utódnál, nagy korona-utca 32. Neruda Nádor, háttan-utca 7. sz. Drogulistánál. Telkessy J. udvari gyógyszerész a várban. Vlassek E. gyógyszerésznél a Kristinavárosban, János-ter. Frum J. gyógyszerésznél Várváros, cut-él. Kelen- györgy Kálmán-ter. Viziváros, fő-utca. Eiszdorfer G. gyógyszer. Tabánban (Ráczváros) Palota-utca és Dévay Szöllősy J. gyógyszerárában, Kristina- város, Karácsony-utca sarkán. Acson: Kratochvíll József. Aradon: Rozsnyai M. és Schaffer A. gyógyszer. Balaton-útfőrdőn: Orbán J. Balassa-Gyarmaton: Csereyváry Gy. és Herepely K. B.-Csabán: Varságh B. Berettyó-Ujfalu: Tamassy Géza. Debreczenben: dr. Rothschnek V. E., Tamassy K. Göll N., Orvényi O., Mihailovits István és Murakóy K. Duna-Földvárban: Nádhera P. Egerben: Köllner Lőrincz gyógyszer. Egeresen: Krivos Gy. Korn V. és Makócsy J. Ersekújvárott: Conleger J. Eszéken: Dienes J. G. és David Gy. gyógyszerárában. Gyöngyösön: Meritis N. és Baruch J. Győrött: Lippóczy M. s Stirling K. H.-Hadházon: Farkas O. Huszton: Keresztes J. és Schmidt K. Jánabonyban: Merki J. Kacsabán: Horváth K. Kaposvárott: Czollner V. és Babochay K. Károlyváros: Báthory B. Kassán: Megay G. és Wandraschek K. Koriáth F. Késmárkon: Gener- sisch C. A. Kis-Várdán: Khudy J. Komáromban: Schmidthauer A. Kirchner M. és Kovács Arszid. Léván: Medvevsky S. Losoncon: Kirchner D. és Pokorny L. Mező-Kövesháza: Fridly B. Mező- Kásonyban: Rátz Gy. Mező-Kovácsháza: Kiss P. Miskolcon: valódi minőségben csak Dr. Szabó Gyula és Ujházy Kálmánnál kapható. N.-Beocsereken: Kovács S. Nagy-Kanisán: Prager Béla. Nagy- Károlyban: Fülöp P. Nagy-Körösten: Müller L. M.-Szombaton: Cserepányi B. H.-Váradon: Huzella M. Molnár J. és Heringh S. Tzir- egyháza: Korányi J. Szopkó Alf. gyógyszer. és Kovács S. Nagy-Kál- lon: Hveda K. Pakson: Malatinszky S. Fécsett: Sípóczy J. Po- szonyban: Ery István. Putnok: Fekete N. Rimasombaton: Hamillár K. Rozsnyón: Pösch J. gyógyszer. Székési és Hirsch J. S.-A.-Ujhelyen: Zlánszky J. Sopronban: Gräner J. Sümegen: Stamborsky L. Szathmáron: Bossin J., Dr. Lengyel M. és Literaty E. Szarvason: Baris E. Szegeden: Barcsay K. és Keresztes S. Sz.-Fehérvárott: Dieballe Gy., Braun L. és Ringer B. Székely- vidék: Szabó J. Szentese: Várady L. és Podhrádszky L. Szolnok: Keckéssy F. Szombathelyen: Rudolf A. Tarpán: Monó I. Temesvárott: Tarczay I. és Jahner C. M. Tócsón: Agoston Gy. T.-Ujlakon: Roykó G. Tolajban: Csizányi B. Tolmán: Gömbös L. Tornalján: Ursinyi Zs. Ungvárott: Bene L. Lám S. Hoffman B. Krausz A., Speck J. és Lukovics M. Vaalon: Frischmann F. Varan- don: Gnál S. Veszprémben: Ferenczy K. és Szili Horváth P. Vil- lányon: Csató Gy. Gyula. Zilahon: Unger G. Zircen: Tejfel J. Zredlyben: Erzsébet: Mann és Izay. Zólyon: Róth P. Fogar- son: Gleim Richárd. Kolozsvárt: Valentini A. Gundhardt A. Wolf J. és Dr. Ember Bogdán. Kézdi-Vásárhelyen: Kovács F. M.-Vá- sárhely: Bucher M. Nagy-Szebenben: Molnár J. C. Szept- Szent-Györgyön: Betez E., Ötves P. és Barabás F. Szászváro- son: Grafius J. Vajda-Kunyádon: Dr. Juchó F.

Ezen kitűnő hatása, nem eléggé ajánlható gyógytapsz készí- tője FORTI LÁSZLÓ. Lak.: Budapest, I. k., Nádor-utca 3.

40. SZÁM. 1890. BUDAPEST OKTÓBER 5. XXXVII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre - 6 *
Csupán VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
fél évre - 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt
fél évre - 3 *
Külföldi előfizetősekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó

AZ ARADI EMLÉKSZOBOR.

NEGYVENEGY esztendő távolán keresztül is szívet fagyasztólag hat az aradi véres nap emléke. Elborol a lélek, a mikor rá gondol, s mit áldozna érte, hogy ha ez a gyásznap nem lenne ott a nemzet történetében!

het benne nyugodnia. Elkárhoztatta a hatalmat, mely diestelen győzelme mámorában nem ismert mérsékletet; megfélelkezett, hogy nagylelkűnek tanácsolná lennie a bölcs eszély; átadta magát féktelen dühének s a boszúszomj véres kielégí- tésében széttörte még azokat a korlátokat is, melyeket a vallás és az emberiség tekintetei

ártatlanul elvérzett hősök neve, melyet diestény vesz körül, poruk megszenteli a földet, a mely- ben pihennek, emléküket egy nemzet áldja és foglalja imáiba, példájok jövendő nemzedékeket lelkesít és tanít a hazát szeretni s életet, min- dent áldozni az igaz ügyért, mint a hogy ők tevők.

AZ ARADI VÉRTANÚK KIVÉGEZTETÉSI HELYE. — Cserna Károly eredeti rajza.

A VÁR ELŐTTI TÉR, A HOL A KILENCZ TÁBOROK KIVÉGEZTETÉSI HELYE EMLÉKSZOLLOPPAL VAN MEGJELÖLVE. — Cserna Károly eredeti rajza. A háttérben Mikalaka helység és a világosi vár.

De ott van. Meg nem történt tenni nem le- het. Azt a lapot, a melyre föl van írva, nem le- het kitépni a történelem könyvéből, sem hatalmi szóval megsemmisíteni. A történelem a magáévá tette és itélt fölötté.
De itélt úgy, hogy a magyar nemzetnek meg le

szabnak azon emberi cselekedetek elé is, melyek a szenvedély vezet.
És itélt úgy, hogy vértanukká avatta a kiszén- vedteket, és pedig egy nagy és szent ügy vértan- uivá, a kiknek halála keresztfává dicsőítette meg a bitót. Nevök a kötelesség teljesítésében

Nem hunytak el hiába a hősök! S ez haláluk- ban a vigasztaló. Peldájuk örökös kincse marad e nemzetnek, mint Hellasznak a Leonidásé. Tanítani és hirdetni fogják az iskolákban, bele- vésik a gyermekek lelkébe, megtanítják tisztelni emléküket és szolgálni azt az ügyet, melynek

AZ ELMEKÓRTAN TANKÖNYVE
ORVOSOK, BIRÁK ÉS ÜGYVÉDEK SZÁMÁRA
IRTA
Dr. SALGÓ JAKAB
a lipótmészai orsz. tőbolyda előadóorvosa, az orsz. községi tanács rendkívüli, a budapesti m. kir. orvos- egylet rendes, a belga «société de médecine mentale» s a párisi «société medico-psychologique» lev. tagja.
Ára füzve 2 frt.

Salgó elmekórtana, mely szerző német tankönyve második kiadásának nyomán, de nem mint annak fordítása, jelenik meg, orvosi irodalmunkban egy nagyon is érezhető hiány pótlására van hivatva. Az elmekórtan egy orvosi, mint törvényszéki és társadalmi oldala mind égetőbben érezteti fon- tosságát és eddigi elhanyagoltatását, úgy hogy az e szaktudománnyal való behatóbb foglalkozás előtt sem az orvos, sem a jogász ki nem térhet. — Salgó könyve, mely a szaktudomány mai álláspontjának teljes figyelembe vételével szorosán az észlelésből indul ki, bő tapasztalati anyag felhasználá- sával lehető tömören, és a mindennapi gyakorlatra való tekintettel eligazod- ást nyújt az elmekórtan bonyolult kérdéseiben, úgy az orvosnak, mint a bírónak és ügyvédnek.

1847 óta, tehát több mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a Németország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországham szabad. WEBER-féle

Köszvény-vászon
köszvény, csúsz, tagszaggatás, keresztcsont-fájás, vörheny, mell-, hát- és derékfájdalmak, lábköszvény, csípőfájdalom és ischias stb. ellen, mindennemű gőrcsök, a kezek és lábokban, különösen gőrcsök erek, dagadt tagok, fizamodások és oldalszurások biztos eredménnyel gyorsan gyógyíttatnak ezen gyógyhatásos köszvényvászon által. Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű, nehezebb bajknál alkalmazandó 2 frt 10 kr.
Valódi csak akkor, ha a melléti védjeggyel el van látva. Dr. Baron párisi álta- lános sebtapasza mindenféle sebek, gonyedések és dagadtok, körmegnyulások, égések, bármennemű sérülések, harapás, szúrás, ütés, vágás, tyúkszem, fagyás stb. ellen. — Egy köcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr.
Valódián kapható: **TÖRÖK J.** gyógyszerárában Budapestben, király- utca 12. szám a.

Óvatik a t. cz. közönség a csalódástól.

Az engedélyezett főraktárt
a dr. Jaeger G. tanár személyes jót- állása mellett készített összes
eredeti normál-cikknek
Benger W. fia! egyedül engedélyezett gyárából kizárólagosan bírja
JAEGER TANÁR TÁRSULATA,
TULAJDONOS: JORDÁN KÁROLY.
Budapest, IV., Váci-utca 30. szám alatt.
Képes árjegyzékek ingyen és bérmintve.